REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner. Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger. Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 16.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 86.—Anul LXXI. Brașov, Vineri 18 Aprilie (1 Mai) 1908.

Socialiștii unguri și Românii.

Duminecă a fost săptămână partidul unguresc zis social-democrat, a ținut în Budapesta congresul lui, care a durat câteva zile. Cu prilegiul acesta s'a vorbit și de votul universal, a căruia împărăție, zice-se, are să vie și în Ungaria. Socialiștii cred că ei singuri sunt în stare să facă să vie și că n'au nici o lipsă de conlucrarea Românilor. Nu știm zău, ce o să mai fie din toată treaba asta. La vr'un bine nu ne așteptăm și nu ne-am așteptat nici până acum, nici cu socialiști, nici fără socialiști, căci știam foarte bine, că și ei sunt vrășmași ai nizuințelor noastre creștine și naționale. S'au găsit însă între noi oameni lesne crezători, cari nădăjduiau în înfrățirea noastră cu socialismul vrășmaș naționalităților și visau de mari cuceriri ce le vom face împreună. Adevărul este, că numai într'una suntem de un gând. Vrem și noi, cum vreau ei, votul universal, adecă ca fiecare cetățean vrâstnic să aibă dreptul de vot egal. Incolo căile noastre se deosebesc tot mai mult, așa încât, unii trag spre miazăzi și alții spre miazănoapte.

Poporul nostru românesc e un popor cu frica lui Dumnezeu, religios și iubitor de neamul său, pe când socialiștii, cei cu steagul roșu (internațional) au șters din programul lor și religiunea și iubirea de neam. Cei vr'o câțiva socialiști români, cari scot o foaie românească la Budapesta, susțin că ei ar fi socialiști „naționaliști“. Vrea să zică — vor să fie și în căruță și în teleguță, ceeace nu se poate, căci trecând din căruța socialistă în teleguța naționalistă ar însemna că se rup de către steagul roșu. Dar nu se rup, și aici e momeala. Ei fac pe naționaliștii numai ca să scoată ochii lumei și ca să amăgească pe bieții meseriași și țărani români de bună credință și nepricepători.

Alta este, ce vedem în Austria de pildă, unde sunt partide sociale creștine sau sociale naționaliste. Acestea însă nu merg cu steagul roșu al celor dela „internațională“. Reslățiți în toată Europa se zice că „internaționalii“ n'au „patrie și națiune“, ci urmăresc numai principii umaniste, adecă de a-și ajuta împrumutat ca oameni, cari s'au legătuit între sine sa lupte împreună cu toate mijloacele posibile pentru îmbunătățirea soartei muncitorimei de ar piere chiar lumea și țara.

Rău s'au supărat socialiștii din Germania când ocârmuitorii lor le-au imputat, că n'ar avea simț pentru patrie și națiune. Și drept au avut, căci socialismul din Germania nu e jidovesc, ca de pildă în Franța, fiindcă Germanii stau pe o treaptă înaltă de creștere și de cultură, iar cultura lor este națională, deși cuprinde în sine toate culturile și literaturile neamurilor de pe pământ. De vreai să ști și să cetești despre orice popor de pe rotogolul pământului, n'ai decât să te duci în bibliotecile germane și vei găsi ce cauți.

Socialiștii germani țin la patria și la națiunea lor, de aceea nici nu pot fi uneltele oarbe ale internaționalei. Noi voim să cercetăm întrucât socialiștii unguri cari sunt mult mai slabi ca număr și organizație, caută să imiteze pe cei din Germania și dacă îi imitează cu succes ori nu. Ajunge însă, că ei au declarat prin conducătorii lor dela congresul din Budapesta, că dela partidul naționalităților și dela Români în deosebi nu pot aștepta nimic; că ar fi vrut să se alieze cu partidul naționalist din dietă, dar acesta n'a voit să se facă luntre și punte pentru socialiștii, cari sunt în contra naționalismului și deci nu s'ar face și ei luntre și punte pentru cererile și postulatele naționalităților.

Iată unde am ajuns după atâta dulceață și ochi frumoși, ce i-au arătat unele foi ale noastre față cu socialiștii unguri.

Am zice că n'am pierdut nimic, căci ceeace n'ai avut, nici n'ai putut pierde. Totuși am pierdut ceva, — am pierdut o nădejde deșartă, care ne ținea pe mulți, mai ales dintre tinerimea noastră, amețiți și buimăciți. De acum știm, că presupusa frăție cu socialiștii unguri dă deocamdată dreptate zicalei Românului: „Stai unde stai, că mai bun loc n'ai!“

La jubileul „Gazetei“.

Salut din America.

Cleveland-Ohio U. S. A. 2 (25) Aprilie 1908.

D'aci din lumea nouă „Gazetă“ te salut
Ziarul țării mele cu-așa mândru trecut.
D'aci din lumea nouă „Gazetă“ îți urez
Ca unei dulce mame, pe care o stimez:
Viață nesfârșită pentru al nostru neam,
Ce sufere acolo în țara lui Traian.
O tu matroană sfântă, sau cum să îți [mai zic,
Doresc să'ți ajungi scopul, ce-ți este [chiar unic.
Pe fii țării tale, ce îi iubești cu dor,
Să'i vezi, vreau să zic, liberi ca ori și [ce popor.
Căci din latina ginte, numai Românii [sunt
Ce plâng și suspină în leagănul lor [sfânt.
. . . .
In veci, mare „Gazeta“, matroană ai [să fii
Pentru neamul român, pentru ai lui [copii!

Acsente Germany de *Drăguș.*

Galați, Martie 1908. — *„Gazeta Transilvaniei“* Brașov.

Șeaptezeci de ani ați făcut tuneluri în Carpați pentru inimile și sufletele neamului românesc. Vă urez să serbați și jubileul de o sută de ani, bucurându-Vă de isbânda românismului.

Traian Nica, proprietar de moșie

Omagiu »Gazetei Transilvaniei«.

Gazetă floare aleasă!
Miros dulce ai răspândit
Cu cununa de mireasă
Astăzi te ai împodobit.

Mirele tău este neamul
Românesc voinic și tare,
Croiește-ți de astăzi planul
Și ni-l pune 'n aplicare.

Cum te-ai luptat în trecut
Cu zel și cu energie,
Cu curaj neîntrecut
Și în viitor să fie!

Libertatea cea deplină,
Egalitatea frățească,
Și *Dreptatea* divină
Așteptăm să ne sosească.

Pentru asta *Trinitate*
Te-ai luptat eroicește;
Luptă-te și mai departe!
Că Neamul te sprijinește.

Zeci și sute de ani încă
Iți dorim să mai trăiești,
Până la cea mai adâncă
Bătrânețe! precum ești.

Bucerdea-vinoasă. Ianuarie 1908.

Theodor Pop.

Căpâlna de jos, 11 (24) Aprilie 1908. — Trimit deodată cu abonamentul pentru „Gazeta Transilvaniei“ *trei (3) coroane* pentru fondul jubilar al „Gazetei“, ce l'ați înființat cu aceasta sărbătorească ocaziune!

Demetriu Todoran, învățător.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Învins.

... De ochiul tatei mă feriam și nu mi-a fost mică bucuria când am aflat, că a doua zi de dimineața avea să plece la oraș să facă niște plăți și cumpărături pentru casă.

Eram, pe atunci, slab și bolnăvicios și-mi purta mama o grijă ca pentru copii mici: să nu răcesc, să mănânc bine și cumpătat; să mă culc la vreme și să dorm liniștit. Mă avea numai pe mine.

Și dacă nu oricine ar sti ce poate o inimă de mamă, m'aș încumeta să spun cât putea mama pentru mine. Tata, în schimb, mi-a părut întotdeauna mai aspru și preocupat de alte lucruri.

Inainte de a întra în facultate, mă opriseră o iarnă acasă să mă întremet. Mama era un fel de doctor, mai înaintată decât mine în cunoștința regulelor de igienă și — mai cu seamă — cu păstrarea lor. Tata supraveghia aspru atât păzirea acestor reguli, cât — mai ales — conduita mea în afară. Pentru aceasta din urmă preocupare a sa eram nemulțumit — și de aici un fel de luptă între mine și el. Isbucneam une-ori într'o revoltă plină de lacrimi pentru restricțiunui dela unele plăceri (vânătoarea, balurile etc.), cari ar fi putut să mă întărească ... Partea asta o exploatam totdeauna cu succes față de mama, care, la împrejurare, își punea cuvântul pentru mine.

Eram pe la sfârșitul iernei. In gospodărie treabă nu prea era. Părinții însă se bucurau când se găsia pentru mine — și mai cu seamă când o căutam. Erau chiar mulțumiți să nu mă mai vadă cu cartea un an de zile. Arare însă, după alte treburi, nu-i părea rău tatii văzându-mă cetind. Se vede, ținea să nu fie înșelat în nădejdea de a scoate din mine om cu carte. De ar fi fost însă după mama, »trebuia să rămân să văd de moșie, să nu rămâie pe mâni străine, iar eu să ajung slugărind prin vre'un minister, sau cine știe pe unde, de dragul cărții ...« Stăpânit de atmosfera vieții dela sat, eram și eu de multe-ori îndemnat să fie așa, dar ambiția întrevenia numai decât.

Afară de asta țineam să dovedesc tatii că și din ficiorul său poate să facă om cartea. Și asta, pe de o parte, pentru încrederea puțină ce punea în știința mea la învățătură, iar pe de altă fiindcă tot țineam să-i împac mândria lui de tată — și de tată bogat — două motive, cari, deși se loviau cap în cap, aveau însă cu atât mai multă putere de a mă hotărî.

Dupăce mai slăbise puterea iernii, cu gerurile și zăpezile mari, am început să tăiăm în »Pisc« cu un petec de pădure de stejar pentru noi și de vânzare pentru oraș — mai cu samă, că mulți oameni își țineau boii în grajd pe mâncare. Tot a doua-zi mă duceam la pădure, pe rând cu tata. Ion, argatul, mergea aproape în fiecare zi cu unul din noi și adese rămânea peste noapte acolo, în colibă cu pădurarul.

Acolo era să-mi mântui zilele. Opt săptămâni am stat închis, mai mult zăcând. Mama, cu lacrimi în ochi, vecinic lângă mine, blăstăma nu numai petecul în tăcere, ci dacă ar fi fost după mânia ei ar fi ars odată cu pădurea noastră până și »cea din urmă rădăcină din câte a lăsat Dumnezeu sub pământ«.

Și ... iar m'am întremat. Se înțelege că nu mai eram cel de odinioară. Tata o sfeclise. Cât pe aci era să mă piardă. In timpul boalei umbla pe lângă mine cu atâta bunătate și îndemânare, încât era mai gata s'o întreacă pe mama.

Intr'un fel am dus-o bine în timpul acela.

Pe urmă tata și-a văzut liniștit de pădure, iar eu, dupăce am putut ieși din casă, am început să aleg porumbul din magazie. Aveam câteva femei și fete. Când nu era Ion, aveam și un om pentru ridicat.

Era semn de primăvară. Zăpada se topia și razele soarelui aveau ceva înviorător. Cu paltonul adunat bine la piept stam pe un scăunel, în colțul magaziei, citind vre'un jurnal sau de vorbă cu lucrătoarele. Era și Lința Schiopului; — Lința sorei Schiopului, căci acesta murise; — sau Lința văduvei.

Din grămada mare, care cuprindea jumătatea magaziei, fetele, aplecate, cu mișcări iuți, alegeau știulete după știulete, aruncând pe cel frumos într'o parte, iar pe cel stricat sau mic la bob de alta, pentru porci,

Din vreme în vreme se ridica câte una dreaptă, cu capul amețit și ținându-se de mijloc. Foarte rar se opriau mânile stăruitoare ale Linței — și atunci, în fund, peste celelalte, mi-se arăta jumătatea trupului ei. . . .

Purta pe cap o basma galbenă, legată la spate, lăsându-i gâtul aproape

Revista politică.

După o vacanță mai lungă s'a *redeschis eri din nou dieta ungară.* La ordinea zilei a fost alegerea biroului dietei. Cu mare majoritate de voturi au fost realeși vicepreședinții din sesiunea trecută, cunoscuții șoviniști Rakowszky și Navay. La ședința de eri au luat parte și vreo zece deputați croați.

In aceiași ședință s'au anunțat și câteva interpelațiuni și propuneri, între cari interpelarea deputatului socialist *Mezöfi* pentru prezentarea urgentă a reformei electorale și propunerea dep. Dr. *Maniu*, ca să se voteze presidiului dietei neîncredere pentru aplicarea nedreaptă a regulamentului camerei față de deputații naționaliști.

*

Mare zarvă a pricinuit zilele aceste între kossuthiști o hotărâre a ministrului de interne Andrassy. Reprezentanța orașului *Oedenburg* (Șopron) a hotărât adecă în una din ședințele sale mai recente, *că la referatele representanței comunale se poate folosi și limba germană.* In contra acestei hotărâri s'a anunțat recurs. Ministrul Andrassy a respins recursul pe motiv că în înțelesul legei de naționalități se poate folosi în reprezentanțele comunale la referate și limba germană. Hotărârea lui Andrassy a produs mare nemulțumire în ceata șoviniștilor. Pentru a-i mulcomi, ministrul Andrassy s'a presentat Luni seara în clubul koșutist, unde a făcut câteva declarațiuni caracteristice cu privire la modul cum se măsoară la noi în Ungaria dreptatea. Contele Andrassy a zis între altele că statutul, prin care se dă voie să se folosească limba germană ca limbă protocolară în Oedenburg, a fost aprobat înainte cu mai mulți ani, deci el (ministrul) n'a putut anula hotărârea representanței comunale.

De altfel, zise ministrul, trebue să aveți în vedere, că Germanii din toată țara sunt elementul cel mai demn de încredere. N'ar fi lucru cuminte politicește de a ni-i face dușmani și pe Germanii din Ungaria, unde și așa avem de furcă cu Românii și cu Slovacii. Nu trebue ca cestiunea naționalităților să o sgândărim pe toată linia și să luptăm deodată cu toți. Germanii au fost totdeauna aliații Ungurilor și această alianță trebue cultivată și păzită.

In fine ministrul Andrassy a declarat că procederea față cu deciziunea dela Oedenburg nu poate forma nici decum un precedent pentru alte municipii. La caz însă *când un municipiu român ar urma exemplului Șvabilor din Oedenburg și ar decreta limba română*, el, (Andrassy) îi asigură, că va anula o astfel de deciziune.

Foile maghiare scriu, că declarațiunile lui Andrassy au mai mulcomit pe șoviniști. Totuși bar. Banffy a anunțat în ședința de eri a dietei o interpelare în cestiunea aceasta și astfel ministrul Andrassy va fi nevoit să răspundă și în dietă.

*

Din Washington se annnță, că președintele *Roosewelt* a adresat congresului *un nou mesagiu*, cerând ca de urgență să se acorde guvernului federal puteri mai întinse spre a lua diferite măsuri de ordin financiar; aceasta în scopul mai cu seamă de a încunjura o nouă criză financiară. Mesagiul se ocupă de relațiunile dintre capital și muncă și condamnă pe demagogii, cari predică răsboi contra celor bogați, dar în acelaș timp vestejește cu asprime pe miliardari, ai căror fii sunt niște proști, ale căror fiice sunt principese străine și cari își pun onoarea lor intr'un lux fără gust, iar ca scop al vieții au strângerea de bani, cu care săvârșesc lucrurile cele mai murdare.

Iată ce scrie confratele bănățean *„Drapelul“* despre socialiștii din Budapesta, cari la congresul lor din Budepesta, s'au lepădat de Români.

La congresul lor, ținut la Budapesta în săptămâna de după Paștile gregoriane, *s'au lăpădat socialiștii de noi*, adecă ne-au prezentat drept niște fricoși și netrebnici, nepotriviți de a le face lor servicii. Limbagiul lor violent contra noastră nu ne-a surprins, căci așa li-e felul lor. Dar de faptul, că au eșit cu arama pe față, ne-a părut bine.

Prin acest atac fățiș al socialiștilor se pune capăt unei amăgiri, care începuse a lua la noi proporții îngrijitoare. Se credea adecă în unele cercuri, că în cele esențiale este identic programul socialist cu al nostru, așa, că nimic nu stă în calea unei apropieri cât de intime între noi și socialiști.

Atacul violent dela congresul socialiștilor, venit nu din partea vreunui delegat obscur din provincie, ci din partea cea mai autorizată, dela însuși prezidentul lor, sperăm că va deschide ochii multora, cari s'au lăsat până acum amăgiți.

Din toate cele vorbite pe tema politicei deputaților noștri la congresul socialist, reiese până la evidență, că socialiștii au voit să folosească pe deputații noștri ca unelte în mânile lor și când au văzut că ai noștri stau pe picioarele proprii s'au năpustit asupra lor cu vehemența omului înșelat în așteptări.

Atacul lor n'are să ne supere, dar are să ne bucure, că se face în fine lumină.

Deci în unele postulate politice nu se poate contesta identitatea tendințelor noastre și ale socialiștilor, totuși în temeliile lor principale este cer și pământ, între programul nostru și cel al socialiștilor. Noi pornim din drepturile ce ne revin ca individualitate națională. alcătuitoare de stat, iar ei sunt dușmani declarați ai ideei naționale, nu numai din punctul de vedere că se consideră pe sine ca internaționali, ci și pentru că în postulatele lor tind față de noi la acelaș sfârșit, la care tinde și politica actuală de guvernament, nerecunoscându-ne nouă dreptul la individualitate națională.

Aceasta s'a putut vedea mai bine din moțiunea lor dela congres, prin care nu admit organizarea socialismului din Ungaria pe baze naționale.

Jertfe.

Cu acest titlu *Revista economică* din Sibiiu, publică de Paști un articol, care merită luarea aminte și a cetitorilor noștri. Deaceea îl redăm aproape în întregime. Iată-l:

Rămași departe îndărătul altor popoare pe toate terenele vieții: în politică, în cultură, în economie, săraci și desorganizați sufletește și economicește, — sentimentul nobil de jertfire ar trebui să ne însuflețească în grad mai potențat decât pe alții.

In fața problemelor mari, ce ne stau înainte, nu mai putem rămânea nepăsători. Mai ales lipsa de o cultură sănătoasă și sărăcia ușor ne pot săpa groapa și moartea aceasta nu ne va mai da nici măcar nădejdea unei reînvieri.

Școalele noastre sunt cu un picior în groapă și ele asteaptă mântuirea dela altruismul cărturarilor noștri si dela iubirea de jertfire a săteanului român.

In acțiunea de salvare a școalelor le revine și băncilor noastre un rol important.

Nu mai puțin important este rolul indicat băncilor în acțiunea de ameliorare a situațiunii economice a poporului nostru.

Toți vedem, că băncile nu vor putea să meargă și în viitor tot pe calea bătută până acum. Ele numai așa vor satisface pe deplin rostul lor în viața poporului dacă, ținând samă de spiritul timpului, vor ști să adăpostească instituțiunile noastre culturale și economice existente și dacă vor da impulzul trebuincios pentru crearea altor instituțiuni noui, fără cari viața amărâtă a poporului nostru trebue să se istovească.

Băncile, mai mult decât celelalte instituțiuni ale noastre, au să pregătească terenul pentru progresul nostru economic și să deie avânt agriculturii, meseriilor, industriei și comerciului, cum și unei rețele complete de tovărășii economice și culturale.

Băncile și oamenii din jurul lor vor trebui să-și impună o serie întreagă de jertfe pentru scoaterea poporului nostru din piroteala de azi.

Factorii conducători ai băncilor vor trebui să aibă în vedere nu numai consolidarea institutelor financiare, ci și ridicarea și întărirea puterii de prestațiune a elementelor, cari dau seva necesară acestor instituțiuni, adică a clientelei lor.

Căile și mijloacele pentru ridicarea situațiunii culturale și economice a numeroasei clientele a băncilor sunt foarte multe. Succesul însă atârnă în mare parte dela norocoasa alegere a problemelor celor mai necesare, dela stăruința neîntreruptă în executare ș. a., va atârna mai departe dela combinațiunea fericită și naturală a forțelor de cari dispunem în diferitele noastre organizațiuni, cum sunt: biserica, școala, »Asociațiunea« și celelalte instituțiuni culturale și economice.

In lucrarea aceasta de regenerare va trebui să fim stăpâniți de adevărata dragoste frățească, de dragostea care întărește temeliile.

Iar ura și pizma, cari în anii din urmă au ieșit tot mai mult la iveală și cari zădărnicesc un spor mai mare pe toate terenele vieții, să le înfrânăm, să le stârpim chiar.

Pe urma acestei acțiuni de premenire a moravurilor, care reclamă și ea multă virtute și jertfire de sine, va urma în mod firesc o pornire pe căi mai bune.

Bogatul și săracul și chiar văduva vor contribui cu dragă inimă pentru conservarea și întărirea instituțiunilor existente; toți își vor da concursul pentru înfiriparea unor nouă instituțiuni culturale și economice, menite să reverse belșug și fericire în toate părțile.

E timpul lucrului și al jertfelor; să nu lăsăm acest timp să treacă nefolosit.

Pentrucă: *cum ne vom așterne așa vom dormi.*

Din tractul protopresbiteral al Branului.

— Intregirea salarelor învățătorești. —

In numărul 83 al »Gaz. Trans.« »învățătorul confesional« informează publicul cetitor cu »date positive« precum zice, arătând că din partea celor chemați a se interesa de soartea învățătorilor noștri confesionali, se face prea puțin, dacă nu chiar nimic.

Intru cât se provoacă la trei comune din tractul încredințat conducerii mele, mă simt dator a arăta On. public cetitor starea faptică în această causă.

»Așa comuna Zernești«, zice învățătoriul confesional stă nepăsătoare așteptând îndrumarea conzistoriului în chestia, salarisării, care îndrumare ca multe altele, mereu întârzie și nu mai vine.

Nimic adevărat din toate acestea căci subscrisul încă la începutul anului acestuia, după ce mai întâiu am ținut o consfătuire cu învățătorii, ca să ascult părerea lor, am conchemat la o conferința în chestia salarisării învățătorilor, pe preoții, învățătorii și fruntașii comune, Zernești, spre a pregăti causa, ca cu atât mai ușor să o putem resolva în comitetul și sinodul parochial. Fiind lucrul pregătit, s'a conchemat apoi comitetul parochial, și acesta, unanim și cu mare însuflețire, a decis susținerea școalei fără a cere ajutor dela stat, și s'a căutat și mijloacele necesare pentru regularea salarelor învățătorești în sensul legii noue școlare.

Atât în conferința ținută cu preoții, învățătorii și fruntașii comunei Zernești cât și în comitetul parochial, unde toți învățătorii sunt membrii ordinari, s'a constatat cu date autentice, că din venitul de astăzi al bisericii nu se pot completa salarele învățătorilor prescrise de lege, și s'a decis unanim a se face repartiție pe popor.

Aceasta repartiție s'a decis a se încassa și pe anul 1908, așa că aprobându-se acest conclus din partea forurilor

---

gol. Chipul ei puțin rotund și alb rămânea câteva clipe în profil, nemișcat, iar ochii priveau înainte gânditori, pătrunși de o seriozitate copilărească. Apoi își arunca, ca deșteptată, ochii negrii, sprâncenați spre colțul unde ședeam eu — și se punea iar pe lucru. Deși slab, mama se bucura văzându-mă că port grija porumbului cu atâta tragere de inimă.

Dimineața, invălit în palton, așteptam să văd, pe drum, răsărind pe cea dintâi dintre lucrătoare — și întram în magazie.

Mărturisesc însă, că ochii mei, în loc să aștepte ivirea vre'uneia dintre lucrătoarele vecine curții noastre, stăruiam mai departe, la capătul drumrlui, la pod, unde se putea arăta, prin aerul clar al dimineții, basmaua galbină. Și dacă în ziua aceea basmaua nu era galbenă, era *mersul*, era tot Lința.

Și ce aveam cu ea? Nu m'am întrebat nici odată.

Când era vremea prânzului, venia mama să mă cheme, mirată de atâta zel, — dacă, până atunci — vre'una mai îndrăsneață dintre lucrătoare nu-mi da să înțeleg, că e vremea prânzului și a trebilor de acasă.

Erau cu tăiatul pe sfârșite în pădure și tata începuse să rărească drumurile — și, se înțelege, să se intereseze mai mult de isprava de acasă. I-se părea că prea puțină treabă se făcuse în atàta vreme cu porumbul și-i da ghies cu vizitele prin magazie.... Eu îmi făceam de lucru și nu ziceam nimic. Dar am băgat apoi de samă, că în felul de a se interesa, avea intenția de a ne bagateliza — și asta m'a durut și mi-a slăbit zelul.

Pe de altă parte, nu știu cum să-mi explic, tata a deșteptat în felul acesta în mine și oarecare ambiție. Deși mă siliam — și reușiam — să par rece și nepăsător, am pntut înțelege că toți ochii citiau nemulțumirea din sufletul meu.

E binevenită, în astfel de împrejurări, mângâierea ce ți-o dă încrederea și îndemnul celor mai multe priviri de a recunoaște autoritatea unui mai bătrân, rămânând »să faci tot ce știm noi« — și asta mă măgulea.

Imi era însă nesuferit felul de a privi, de altfel foarte rar, al lui Ion; îmi era nesuferit Ion însu-și care grămădea în fundurile magaziei cele două calități de porumb. »Ăsta mi-e dușman« mi-am zis.

— Nu știu ce te-a apucat, că-ți place să stai printre fete« — îmi zise tata odată intrând, cu un zimbet silit, cât în glumă cât într'adins. In tot cazul cu oarecare ironie.

Pentrucă vorbele acestea m'au adus într'o mare încurcătură, îmi luai un aier de nepăsare, ca să am timpul să-i găsesc un răspuns tot atât de usturător tatii, care se plecase se ridice un știulete. Ochii îmi lunecară împrejur. Toate privirile se furișaseră spre mine cu înțelesuri deosebite. Ale câtor-va fete erau batjocuritoare. Baba Zamfira, care mă apostrofase odată că o să am de lucru cu Ion, dacă îmi mai fac joc cu Lința, îmi făcea acum, cu ochii, aceiași mustrare, dar batjocoritoare: »nu ți-am spus eu?«

Nu știu cum, am simțit atunci pornirea așa de sălbatică să-i dau un brânci, s'o văd răsturnată pe grămada de porumb stricat. Imi măsurai apoi ochii cu Iòn, care la vorbele tatii rămasese băț lângă sac, privindu-mă drept în față. Dar stăruia cu atâta răceală și mânie, încât ridicai capul mai sus, să-mi simtă mai bine căutătura — și-și văzu de treabă. Mă durea căldura sângelui din față.

— Ei, ce zici? — întrebă tata întorcându-se spre mine aproape distrat, ca să pue mai multă ironie.

— Eu zic să mă lași în pace, dacă vreai să fac treabă aici!

Ochii mi-se închiseră. Toate privirile se îndreptară spre mine. Dar trebuia să mă stăpânesc.

— Imi pare bine că ai ambiția să faci treabă — îmi zise tata tot zimbind și tot liniștit — și mă bătu pe umăr.

Era bătae de joc. Zimbetul îi era silit. Nu-i plăcuse răspunsul meu retezat.

Apoi rîse, dând din cap cu ironie:

»Ați văzut?!... Ce zici Lințo? Nu-i așa că nu se incurcă domnișorul nostru?«

Lovia deadreptul. Lința plecase ochii în jos. Eu am întors spatele privind afară pe ușa magaziei. Eram foarte turburat și multă vreme, dupăce au plecat lucrătoarele, m'am învârtit prin curte neliniștit, fără să mă încumet să întru în casă. Mă supărase în urmă și mama, venind în magazie ca să mă mângăe, de bună seamă pentru neplăcerile ce le avusem. Tata îi spuse, se vede, totul.

Mă pomenii ieșind pe poartă. Satul era liniștit ca și amurgul, care îmi părea că aduce urîtul și pustiul cu el. Un lătrat de câne rupea tăcerea din vreme în

superioare, completarea salarelor va putea urma cu începerea anului şcolar venitor.

Cu privire la comuna Poiana-Mărului zice »învăţătorul confesional«, a hotărît în principiu, să dea salarul nou, dar mai întâi aşteaptă ce vor face Zêrneştii.

Faţă de aceasta observ: Comuna Poiana-Mărului nu numai că nu aşteaptă să vadă, ce va hotărî comuna Zêrneşti, ci prin concluzul unanim al comitetului parohial din 1 Faur a. c. şi prin concluzul unanim al sinodului parohial din 9 Martie a. c. în sensul cărora a decis o repartiţie pe popor *de 45% după darea directă*, a stabilit un caz de jertfă, care acestei comune spre laudă, şi altora spre exemplu serveşte.

Faţă de observarea, că la Râşnov în această cauză nimic nu s'a făcut, deşi budgetul acolo permite, ca fără arunc do un filer, să se completeze salarele învăţătorilor la suma prescrisă de lege, notez pe baza datelor autentice, ce le am la mână că:

1. Dacă întreg venitul brut al comunei bisericeşti Râşnov, s'ar folosì excluziv pentru salarizarea învăţătorilor, nici atunci nu s'ar putea completà la suma pretinsă de lege.

2. Tocmai cu considerare la împrejurarea aceasta, oficiul parohial în conţelegere cu subscrisul, a înaintat cerere la comitetul comunal spre a obţine un ajutor din allodiu, necesar pentru completarea salarelor învăţătoreşti. Şi pe cât sunt informat, comitetul comunal, a şi decis în principiu a da un ajutor, rămânând, ca în altă şedinţă să statorească suma.

Deci observarea că lipseşte bunăvoinţă etc., după cele amintite acì, cred că pe mine nu mă priveşte.

Iar întrucât această observare ar fi adresată preoţilor din diferitele comune, notez, că excluziv cu sprijinul lor devotat, am putut obţine în comitetele şi sinoadele parohiale concluze favorabile în această chestiune aproape în toate comunele din protopopiatul Branului.

Zêrneşti, în 15 Aprilie 1908.

Ioan Hamsea
protopop.

Zile triste în America.

Indianopolis End, 15 Aprile 1908.

Nu e mai greu ca atuncia, când te bagi în datorie pentru a-ţi face bani de drum la America, şi apoi venind aici să stai 5—6 luni de zile, fără de lucru, şi fără nici un ajutor, să nu ai nici un om din satul tău sau din apropierea comunei natale, făcând o datorie nouă pentru mâncare şi cuartir, apoi în urmă să mai fii şi alungat din birt şi cuartir, ne mai având cu ce te mai ţinea, să ajungi pe stradă cu hainele rupte, unii să locuiască câte 40—50 de persoane în o mică odăiţă, dormind pe jos fără nici un aşternut, să umbli câte 2—3 zile nemâncat şi flămând. Acestea sunt zilele cele mai triste din bogata America, ce omul le îndură în timpul de faţă, şi tocmai aceste zile triste le au Românaşii noştri din marele oraş Indianopolis, capitala statului Indiana, unde se află preste 1500 de Români, iar Români Macedoneni, Bulgari, Sârbi, Turci etc. preste 2000.

Ii vezi trecând pe străzile oraşului, cete, cete, cu lacrămi în ochi uitându-se prin galantarele prăvăliilor de provisiuni precum la măcelari brutari, şi altele, gândind fiecare cum şi-ar mai alina foamea. Inghiţind noduri, trec înainte supăraţi, cu toate acestea nu îndrăsnesc ca să ceară că ştiu ei bine că nu vor căpăta, deoarece sunt străini în ţara aceasta (»Hunyags«, după cum îi numesc Americanii).

S'au luat întru adevăr paşii de lipsă din partea autorităţilor, spre a le alina încâtva fomea, dar înzadar, căci pentru o zi sau două căpăta o pâne, şi tot nu se ajung la toţi. Astfel sunt într'o stare de plâns şi într'o miserie de nespus.

Medicul oraşului Dr. Fred. C. Wartel, care a cercetat numai o mică parte a străinilor, a constatat că mulţi sufer de aprinderi de mâni, picioare. de ochii, pelagră, tifus, din causa nutremântului şi a locuinţei, unii sunt chiar pe pat de moarte prin spitalele oraşului, Dacă va mai dura aceasta criză încă numai o lună, ne putem aştepta la o foamete mare şi boale lipicioase, şi pe mulţi capi de familie i va înghiţi pământul american.

Nu mai amintesc de furturi şi altele, care se vor face din cauza miseriei! De unde se trag toate acestea? Dela marii bogătani milionari, cari în loc de ai ajuta pe aceşti străini în timpul acesta de foamete şi de neajunsuri, ştiind ei bine, că dacă nu erau străini, nu li-se ridicau milioanele aşa de iute, astăzi se dau ordine la companiile de trenuri spre a elimina pe toţi străinii cari nu sunt supuşi Americani, şi ai înlocui numai cu supuşi Americani. Aceste sunt recompensele milionarilor pentru oamenii noştri, cari lucrează cele mai grele lucruri din America.

Sau ridicat chiar şi proteste în contra noastră, obiecţionând că străinii vin numai să strice pe Americani, stând 2—3 ani, făcându-şi avere dincolo, eară aici nu dau nici un ajutor statului.

Toate aceste cu siguranţă vor fi aduse în primul congres din Washington, aducând o lege mai grea bieţilor străini din Statele-Unite americane, silindu-i ca să-şi scoată fiecare hârtie americană, altfel nu vor putea căpăta de lucru.

Anul acesta va fi cel mai greu an, în care lucrările nu se vor începe până în anul viitor, din cauza luptelor pentru alegerea de preşedinte al Statelor-Unite. Insuşi americanii zic. că aşa o criză mare nu ştiu şi nu-şi aduc aminte să fi fost vre-odată în America de nord. Astfel că ori şi care partidă ar reuşi, tot rău are să fie pentru noi.

De dorit este ca toate ziarele noastre fără deosebire de naţionalitate în interesul comun, să ia notiţă despre aceasta. *Autorităţile politice, cât şi cele bisericeşti să se intereseze cât mai îngrabă de soartea fiiitor lor*, şi să îndrume totodată pe cei rămaşi acasă a sta pe loc, şi a nu mai emigra la America, iar pe cei cari sunt aicea să le înlesnească drumul de întoarcere pe o cale oareşi care, la din contră vor fi ameninţaţi cu foamea: căci pentru ce mai întrebuinţăm cuvântul de *Patria mamă* şi în fine, precum au fost ajutaţi cei de acasă, de către cei ce au fost la America în timpurile cele bune, aşa să fie ajutaţi în cazul de faţă cei din America rămaşi pe drumuri. Stând mai mult va fi mai rău, şi datoria creşte pe fiecare lună cel puţin cu 50 de coroane.

Cu iubire de aproape

Ioan Simtion.

NB. Cine doreşte a ajuta cu ceva pe fraţii noştri, binevoiască cu dragă inimă a se adresa la oficiul de plasare şi Birou de informaţiuni a d-lor Nick Stanciulea & Co. Nr. 633 W. Washington Street Indianopolis, Ind.

---

vreme. Pe alocuri, prin curţi, se vedea mişcându-se încoace şi încolo, gospodarul sau gospodina pentru treburi.

Mă oprisem în faţa mai multor porţi, cu gând de a mai căuta, pentru a doua zi, vre o lucrătoare — dar n'am zis nicăiri nimic. Incepuse deabinele să însereze. O luasem la dreapta pe o ulicioară şi aveam de gând să mă înapoiez prin dosul grădinilor acasă.

Aşa ziceam că gândesc, dar nu-mi dam bine seama. Un câne începu să se gudure pe lângă mine. Intrai după el. Păşii repede pragul şi în tindă mă oprii ca să mă gândesc dacă m'a putut vedea cineva. Dar, eu veneam cu treabă. Deschisei.

Linţa era singură. Rămasese nemişcată lângă fereastră, tocmai când închidea lada. Profilul i-se desluşea în lumina slabă ce mai îngăduia amurgul pe geam. Ochii îi căutau în pământ şi par'că i simţiam *eu* pieptul cum bate.

— Ce faci, Linuţo?

— Ce să fac? !... — răspunse ea împiedecată.

Abia-şi putu arunca ochii. Eu rămăsei tăcut lângă vatră.

Apoi, după oare-care tăcere, aproape prostit:

— Unde e mătuşă-ta?...

— N'a venit încă...

Iar tăcere. Să fac un pas, nu îndrăzneam, pentrucă, la urma urmei, nu aveam nici un motiv. Să mă depărtez un pas de sobă şi să mă apropiu unul de ea... Ce ar fi fost asta? Dar pentruce să te apropii?

Intri în casa omului să stai la uşă... Eu nici un gând rău n'aveam — şi puteam să i-o spun dela început asta, poate şi-ar fi deschis sufletul. Dar era aşa de pierdută, tremura aşa de mult, că mă băgase în pământ. O, dacă aş fi avut sufletul ei deschis de altă-dată, era altfel.

Mă silii să mă arăt rece şi liniştit, cum eram acasă, aruncând chiar câte o glumă, dar n'aveam legătură în vorbe şi glasul îmi tremura. Nici nu ştiu, de altfel, ce am zis. Ea nu răspundea nimic. Se vede că nu înţelegea. Să mă fi repezit s'o prind în braţe, s'o sărut si să fug... N'ar fi avut vreme să ţipe.

(Va urma).

ŞTIRILE ZILEI.

— 17 Aprilie.

Ziua de mâne, Vineri, 1 Maiu st. n. fiind serbată de lucrători ca zi de repaus, pe care o ţine şi personalul din tipografia noastră, numărul proxim al ziarului nostru va apare Sâmbătă seara.

Conferenţa învăţătorilor noştri din tractele Braşov, Bran şi Treiscaune s'a început astăzi în Braşov sub conducerea d-lui prof. Andreiu Bârseanu, conform programului stabilit. La şedinţele de astăzi au asistat vre-o 80 învăţători în frunte cu protopopii tractuali V. Voina, C. Dimian şi I. Hamsea, subinspectorul şcolar Erődy şi un număr oarecare de public. La amiazi învăţătorii s'au întrunit la o masă comună în localităţile casei de tir. Mâne conferenţa va fi închisă. Amănunte vom aduce în unul din numerii viitori.

Serbarea Junilor. Obicinuita serbare din Mercurea Paştilor a »Junilor« noştri s'a ţinut şi anul acesta, favorizată fiind de un timp admirabil. La defilarea Junilor, cari pe la orele 6 seara s'au coborît »dintre Pietrii« în Groaverul Braşovului, au azistat mai multe mii de oameni, cari au privit cu plăcere defilarea impozantei cavalcade, compusă din 118 călăreţi voinici (Juni tineri, bătrâni, curcani, roşiori şi Juni albi) şi din număroase trăsuri. Dela orele 4—6¼ seara a cântat pe livadia din faţa casei de tir muzica militară, executând sub conducerea dlui dirigent Fiala, frumoase arii româneşti.

Călătoria regelui Carol pe Dunăre. — Din Bucureşti se anunţă, că la sfârşitul lunei Aprilie regele Carol va face o călătorie pe Dunăre înconjurat de aproape întreaga marină militară română. Suveranul va fi însoţit în această călătorie de miniştrii: D. Sturdza, Ionel Brătianu, general Averescu şi V. G. Morţun. Regele va călători pe vaporul »Orientul« prefăcut în iacht imperial şi care, după însăşi cererea suveranului, va fi botezat »Ştefan cel Mare«. Se atribue acestei călătorii o mare importanţă politică, pentrucă este prima afirmare a forţei marine a României, pe care regele ţine s'o facă.

Călătoria împăratului Wilhelm. — Din Corfu se anunţă, că în urma audienţei amiralului austro-ungar Ziegler, împăratul Wilhelm s'a decis să plece de aici la Pola, unde va ajunge în ziua de 5 sau 6 Maiu st. n. In ziua de 6 Maiŭ împăratul va pleca la Viena.

Direcţiunea tramvaiului local ne roagă să aducem la cunoştinţa publică, că începând cu ziua de mâne, 1 Maiu n. tramvaiul va circula din nou din piaţa Braşovului conform mersului stabilit.

Necrolog. Cu nemărginită durere facem cunoscut tuturor prietinilor, rudeniilor şi cunoscuţilor, trecerea din viaţă a neuitatei noastre soţii, mamă şi soră *preoteasa Maria Bercan n. Banuţiu* întâmplată la 14/27 April în anul al 29-lea al vieţii şi al 11-lea al căsătoriei. Inmormântarea să va face după ritul bisericei gr. or. Marţi în 15/28 April 1908 Odichnească în pace! Cohalm, în 14/27 April 1908. Jalnica famlie. Ioan Bercan preot, ca soţ. Melania, Fabius şi Dragoş fii. Aurel Bănuţiu ca frate.

Cununie. Dşoara Adela I. *Berariu* şi dl. Ioan I. *Gridan* ne anunţă cununia lor, care se va oficia în ziua de 10 (24) Maiu 1908, în biserica gr. cat. din Tohanul-vechiu, la oarele 4 p. m.

Procesul Polonyi-Lengyel. In procesul Polonyi-Lenghel, despre al cărui decurs am adus o parte relativă la afacerile Beke şi a societăţii de navigaţiune pe Dunăre relativă la arendarea cheiului Dunării etc., mai comunicăm astăzi următoarele: Un martor Heltai Ferencz, a făcut mărturisiri agravante contra fostului ministru de justiţie Polonyi. Tot aşa fasionând şi alt martor a provocat scandal. Polonyi a apostrofat pe martorul Pal Sandor: »Cât ai primit să fasionezi contra mea«?! Asta a scos din sărite pe apărătorul Vaszonyi şi pe Lenghel, cari au strigat: »calomnii şi minciuni; judecă după sine«.

Preşedintele a fost apoi constrâns a suspenda ulterioara pertractare.

Preoţi, cântăreţi de biserică şi institutori în România. — Bugetul ministerului cultelor şi instrucţiunei publice a fost considerabil mărit, pe anul curent şi este interesant de ştiut cam cât revine clerului mirean din marile sume, pe cari statul le cheltueşte pentru educaţiunea sufletească a poporului. Cifrele nu sunt tocmai de speriat. Sunt în ţară 4.272 de preoţi, din cari:

804 supra-numerari, a 420 lei anua
2.668 cu seminar inferior, a 579 lei anual.
534 cu seminar superior, a 924 lei anual.
33 licenţiaţi în teologie, a 1800lei anual.
34 protoierei, a 6000 lei anual.
34 sub-protoierei, a 1400 lei anual
165 preoţi în Dobrogea.

Acest mic tablou este foarte sugestiv. Maioritatea preoţilor cu salarii cu totul derizorii şi în afară de cei câţiva titraţi, cari au ajuns la situaţiuni materiale mai bune, cei mai mulţi dintre servitorii bisericei primesc lefi într'adevăr de... servitor! Un uşier de prefectură, ori un sergent de oraş sunt de sigur nişte rentieri, cu modestele lor apuntamente, faţă de onorariile de 30 şi 40 lei pe lună, pe cari statul, în solicitudinea sa pentru cler şi religie le acordă unui preot! Cântăreţii de biserică stau şi mai rău. Ei sunt în număr de 6672 în toată ţara şi primesc un salariu de 132 lei pe an, adecă 11 lei pe lună.

In ce primeşte învăţământul primar urban el se predă în ţară de 1.344 institutori, din cari:

141 primesc 160 lei lunar;
649 primesc 200 lei lunar şi
535 primesc 205 lei lunar.

Deosebirile de salarii, pe cari le vedem au fost stabilite de d-l Haret, cu ocaziunea aplicărei faimoasei sale curbe în anul când liberalii au inaugurat regimul economiilor şi al reducerei lefilor sluşbaşilor statului. Prin noul buget s'au prevăzut sumele necesare pentru urcarea salariilor celor dintâiŭ categorii de insiţutori la 190 lei lunar, iar a celor din categoriele a II şi a III la 215 lei pe lună. „Ref.“

Un sat acoperit de un munte. — O groaznică nenorocire s'a întâmplat în Ottava (America). Un munte prăvălindu-se a acoperit cu desăvârşire satul Notre-Dame de la Salette. Pân'acum s'au scos 30 de cadavre. Numărul morţilor este foarte mare.

Ciocnire de vapoare. — Din Londra se anunţă. că crucişătorul »Gladiator« s'a ciocnit cu parchebotul »Saint-Paul« lângă coasta de Vest a insulei Wight. Au pierit în această catastrofă 27 de marinari englezi. Vasul englez a început să se scufunde; acest vas a costat 300000 de pfunzi, adecă 6.000.000 cor.

Grav accident de automobil. — Din Berna se anunţă, că noaptea trecută s'a întâmplat un grav accident de automobil lângă Thun. Un automobil, în care se aflau 6 persoane, a căzut într'o groapă adâncă, din cauza întunerecului. Un tânăr de 27 ani, Schroetter, a rămas mort. Ceilalţi călători sunt toţi grav răniţi, dintre cari trei sunt pe moarte.

Viaţa sufletească a animalelor. Este cunoscut în lumea învăţaţilor cu câtă dragoste şi cu cât zel se ocupă cei mai învăţaţi filozofi din ziua de astăzi cu viaţa sufletească a animalelor. Renumitul director al unui institut din Paris a făcut multe cercetări în privinţa aceasta, are adunate multe date dela bărbaţi, cari se îndeletnicesc cu astfel de observări foarte interesante. Ori care om, şi aceasta o poate face şi cel mai neînvăţat ţăran şi de sigur că o şi face zilnic, poate observa cu câtă dibăcie îşi clădesc d. p. furnicile muşuroaele lor, cum adună de mâncare în ele, cum unele lucrează ca şi muncitorii cu ziua, altele aşează la locul lor ceeace s'a adunat, şi alte multe lucruri de felul acesta. Dar ceeace bate tare la ochi este următorul fapt, ce l'am cetit în cartea publicată de Ribott: »La psychologie des animaux«. Ni se spune: că un furnicar avea datina a trece preste şinele drumului de fier ducându-şi în gură obicinuitele sale lucruri de mâncare şi de clădire într'alt loc. Se vede că unele furnici din acest muşuroiu voiau să emigreze la alt loc din pricina, că se înmulţiseră foarte tare. Observatorul, despre care ne spune R., a pus peste şini nişte ramuri de lemn înfigându-le în pământ tocmai în drumul obicinuit al furnicilor. Ce se întâmplă însă. Vin furnicile, voiesc să treacă pe drumul obicinuit, dar nu-i chip a mai străbate, Atunci îşi găsesc un mijloc — formează un tunel pe sub ramurile, ce le împiedeca mersul, cu multă trudă şi osteneală şi pe acesta merg înainte la locul hotărât. Ca să poată face aceasta, se cere pricepere, minte şi resonament, nu numai instinct!

Atac cu dinamită contra Românilor. Un tiner venit din Syracuse Ind. ne povesteşte primejdia, la care au fost expuşi muncitorii români din partea muncitorilor englezi. Fabrica de ciment din acel oraş

a început din nou lucrările. La primirea muncitorilor a preferit pe români, cari au lucrat cu credinţă şi anii trecuţi. Englezii rămaşi fără lucru sau năcăjit şi într'o bună seară au pus dinamită casei, în care locuiau românii. Incident mai grav nu s'a întâmplat. Englezii iau ameninţat pe români cu moartea dacă vor rămânea şi mai departe în oraş. Românii 40 la număr sau împrăştiat. Au trimis şi oficiului de înştiinţare, că dacă va mai primi Români în lucru, ei vor arunca în aer toată fabrica. La ameninţarea asta fabrica a închis porţile şi a încetat lucrul.

Oraş distrus de flacări. 10,000 oameni fără adăpost. 12 milioane daune. »Românul« din America scrie: Din nişte cârpe ce zăceau dealungul liniei ferate s'a născut un foc mare, care a nimicit aproape a treia parte din oraşul *Chelsea Mass.* Nefericirea a fost c'a domnit un vânt puternic cum de mult nu s'a mai pomenit, care a zădărnicit ori şi ce încercare de a stâmpăra flacările. Trei oameni au murit, cincizeci până în 75 sunt greu răniţi. Aria focului a fost o eclipsă în lungime şi trei pătrari în lăţime. Mai mult de 500 clădiri ruinate. Toate băncile, aproape toate bisericile, mai multe şcoli, casa oraşului, opera, şi multe din clădirile cele mari de industrie şi oficii. Pompierii din Boston şi din 11 oraşe mărginaşe au venit în ajutor. Focul a durat 12 ceasuri. Aproape 10,000 de oameni au fost alungaţi din lăcaşurile lor. In graba cea mare n'au fost în stare să îşi scape nimic din cele din casă. A fost requirată miliţia într'ajutor, ca să patruleze prin oraş. Locuitori din Boston au primit pe nefericiţii în casele lor.

O corabie condusă de călugări. O curiositate din zilele noastre e şi corabia numită »Sftul Proroc Ilie«. Corabia e sub cârma unei cete de călugări din promontoriu »*Kagios oros*« dela sf. munte Athos. Aceşti călugări au multe proprietăţi şi formează o republică de călugări, — cari au în stăpânirea lor o mulţime de mănăstiri, sate şi metocuri. Vârfurile catargurilor sunt împodobite cu cruci, cu toate că corabia pluteşte sub steagul împărăţiei turceşti. Cu această corabie se transpoartă la mănăstiri şi la metoace alimente de tot felul — dar de multe-ori se aduc mărfuri şi pentru alţi negustori. Căpitanul corăbiei este un ieromonach — bag' samă un egumen. Matrozii sunt toţi de-a binele călugări îmbrăcaţi în rasă călugărească.

Conştiinţa*)

de *Gavrilă Dunca*,

preot în Maramureş.

II.

Dacă cel perzecutat de sufletul său nu se află bine între oameni, doară va afla bucurie departe în singurătate. Dacă nenorociţii caută anume singurătatea, atunci ea trebue că are un farmec deosebit pentru ei. Câţi şi mai câţi văzând nedreptatea cu capul ridicat şi dreptatea călcată în picioare, păcatul preţuit, remunerat şi preamărit, blândeţa şi evlavia despreţuită şi batjocorită, prietenia făţărită, duşmănia vicleană, linguşirea nemernică, toate toate îndreptate spre împedecarea celor mai vrednici, zic, câţi şi mai câţi au exclamat cu indignare: mai bine între fiare selbatice, decât între astfel de oameni. Ei bine, dar pe aceştia i-a alungat neliniştea din afară în singurătate, fie şi numai a odăii ori grădinei sale, pentru aceea îndată ce s'au rupt de către acelea au aflat pacea căutată; pe nenorociţii, despre cari vorbim însă, remuşcările şi teama sufletească îi însoţeşte ori unde s'ar ascunde.

Să comparăm dară pe unul, care pentru aceea caută singurătatea, ca acolo în linişte să poată lucra neconturbat, cu unul care să trage tot acolo, ca să scape de imputările ce i-le face sufletul, şi vom vedea cum devine binecuvântarea blăstăm în mânile nevrednice. Pe Newton căderea unui măr l-a dus la descoperirea legilor naturei, pe sf Toma de Aquino singurătatea l-a făcut doctor al bisericei şi i-a dat conumele de „Angelicus". Enigmele cele mai complicate le-a deslegat puterea singurătăţii, multe adevăruri folositoare, multe simţăminte nobile au rămas necunoscute în sgomotul asurzitor şi numai liniştea sărbătorească a singurătăţii le-a putut da viaţă. Cum se poate dară, că numai sufletul pătat nu-şi află aci odihnă? Nu, căci mustrările conştiinţei îl sbiciuesc cu atât mai simţitor, cu cât cele externe nu-l distrag; şi el iar se doreşte între oamenii de cari a fugit mai înainte.

Dar nu aici, ci du pe muritorul scelerat în patria fericirei, du-l chiar în paradis, el şi acolo va fi în iad, căci iad a dus în peptul său.

Noaptea, care pentru cei ce i-a ajuns în fapte bune, în muncă cinstită aduce somn uşor, somn de recreare, celor maltrataţi de conştiinţă le pune înainte faptele lor mârşave în chipurile cele mai înspăimântătoare şi el îndată, îndată se deşteaptă, întunecimea-l plictiseşte şi de abia aşteaptă să sosească dimineaţa. Zorile se arată, se face ziuă, dar ce bine-i aduce? Se scoală mai obosit de cum s'a culcat. Nu se bucură de lumina ce o aştepta, iar de nălucile întunerecului se teme, căci e bolnavă imaginaţia.

Lucrările zilnice ale acestui nefericit cum sunt? Ori la ce lucrare cât de neînsemnată se recere judecată sănătoasă; la ajungerea scopului ai de a alege mijloace potrivite. Cel pe care-l acuză conştiinţa poate cumpăni ceva cu sânge rece? când întreg eul său e un chaos. Tot începe, dar nimic nu isprăveşte, aleargă în sus şi în jos, asudă mult, dar nimic nu foloseşte, când ar ajunge la ceva se opreşte, pretutindenea dă de piedeci, pe cari nu-i în stare a le învinge şi când ajunge la capăt, toată lucrarea i-se prăbuşeşte.

Toate acestea conştiinţa le pricinueşte. Mare i dară puterea ei şi crudă-i pedeapsa. Că acestora urmează desperarea, nu-i greu de aflat. Viaţa — scumpă încă şi acelora, cari nu cunosc preţul ei, şi acelora cari nu cunosc bucuriile vieţii. Ori ce suntem gata a părăsi pentru viaţă şi pentru apărarea ei suntem gata a da piept cu pericole, cari ne petrec puterile. Viaţa o doreşte săracul, care abia o duce de pe o zi pe alta, o nădăjdueşte robul osândit la moarte, moşneagul apăsat de un seclu chiar, vrea să trăiască încă un an baremi; numai cel chinuit de conştiinţă vrea să scape de ea. Nu pornirea asta a dus pe vânzătorul Iuda la lemnul afurisit şi s'a spânzurat?

Dar dacă conştiinţa instruează aşa de lămurit, dacă ea judecă aşa de strict şi pedepseşte aşa de aspru, cum să ne explicăm mulţimea de atâtea crime enorme, cari înegresc mai fiecare pagină din istoria veche şi nouă? încât ne vine a presupune că istoricii s'au conjurat, a înspăimânta posteritatea cu faptele celor vechi şi în modul acesta ruşinos a-i eterniza. Intr'adevăr raportul dintre faptele laudabile şi cele de reprobat e ca cel dintre un pisic şi un urias, ca cel dintre o movilă şi un munte ce loveşte norii. Insă n'avem ce ne mira, dacă strigătul conştiinţei mulţi nu-l aud, nu-l pricep şi legea scrisă în inimile noastre mulţi nu ştiu, ori nu vreau a o ceti, şi pedepsele îi fac încă şi mai îndărătnici; când îşi închid ochii înaintea oprelişţelor scrise în marmoră şi piatră şi de pedepsele cele mai mari nu se înfioară. Afară de aceea, dacă de mai multe ori dearândul n'am băgat în samă cuvintele conştiinţei, ni-se pare că ea a încetat cu dojenele şi s'a stins cu totul din noi; ea însă atunci numai tace, se va trezi odată şi puterea ei va fi cu atât mai mare, cu cât s'a părut adormită mai indelungat, ca tempestatea după un timp cald şi liniştit.

Partea cea mai mare din om e drept, că o alcătueşte carnea şi sângele, deci înclinaţiunile, cari contrazic sufletului sunt puternice, dar acestea obosindu-se slăbesc, şi ajunge la putere partea mai nobilă, dacă nu mai curând, pe patul de moarte de bună seamă, când muribundul e încunjurat de chipurile negre ale păcatelor comise, ca Baltazar la arătarea „Mane, thecel, phares"-ului. In ochii împăiengeniţi a nefericitului străluceşte sclipiciunea banilor luaţi pe nedreptul, pieptul lui horcăitor îl apasă averile strînse cu vicleşug, în urechile lui surde resună plânsorile celor pe cari i-a asuprit cerând răsbunare, oasele lui săcate le strătae urîtele păcate ale desfrânului: toate acestea sunt biciuri în mâna sufletului, care acuma îşi răsbună asupra trupului istovit. Liniştindu-se toiul patimelor, se aude limpede glasul sufletului, care deşi târziu, dar convinge, nimeni nu rămâne nerăsbunat din partea naturei vătămate. Iar când omul e convins despre aceasta e gata şi propusul lui de a încunjura tot ce l-ar putea împinge la perire.

Asta-i cauza, că patul de suferinţe adese ori e catedra întoarcerei, a îndreptării, pe care mustrătoarea conştiinţă e învăţătorul, şi pe cel doborît de povara păcatelor îl ridică propusul unei vieţi mai bune şi plăcute lui Dumnezeu.

Conştiinţa la aparinţă stânsă o deşteaptă de multe-ori mizeria, durerea. Bunătatea şi înţelepciunea nemărginită a lui Dumnezeu o dovedeşte şi aceea, că El şi împrejurările nefavorabile, între cari ne aruncăm, le ştie întoarce spre binele şi fericirea noastră. Astfel izvoresc din stâncă apele cele mai sănătoase cristaline şi numai până atunci îs curate până curg pe pietriş; astfel ne redobând'm sănătatea mai dulce, decât prin ori ce, prin leacurile mai amare; astfel curăţeşte focul ceresc aerul stricat şi pestifer. Indată ce a păşit aspru Iosif faţă de fraţii săi, aceştia şi-au adus aminte de blăstămăţia ce au făcut, şi le-a părut rău, că au vândut pe fratele lor mai mic. Manasse, care a ridicat altare idolilor şi a grămădit păcate peste păcate, numai atunci şi-a venit în ori din idolatrie, când Assyrienii în lanţuri îl duceau în Babilonia, numai la zurăitul lanţurilor s'a deşteptat în el conştiinţa şi la dojenele acesteia pocăinţa, care i-a restituit libertatea şi domnia. Pe „fiul rătăcit" asemenea mizeria şi foamea l-a îndemnat la pocăinţă şi l-a dus la casa părintească, precum aşteaptă şi astăzi cei de bunăvoire, ca relele actuale şi mizeria ce ne ameninţă să ne reînnoiască viaţa şi toate întru Hristos.

Nu-i deci nici un unghiu aşa de ascuns, unde cineva să se poată îndosi de mustrările conştiinţei, nu-i o treaptă, o dignitate aşa de înaltă, unde grijile concepute cu ocaziunea comiterei păcatului să nu se poată urca. Totuşi nu putem presupune, că, dupăce ori ce mod firesc şi ori ce putere omenească rămâne fără succes în delăturarea pedepsei, cu care maltratează conştiinţa pe nefericitul său, zic, nu putem presupune, că Dumnezeu n'ar fi voit a ajuta omenimea în mod supranatural. Aşa e! Cu braţe părinteşti a ridicat D-zeu neamul omenesc, nevrând ca omul să rămână rob păcatelor sale şi astfel pe veci să piară, a voit a duce pe toţi la mântuire, în religiune a arătat mod, pe care folosindu-l să-şi redobândească pacea sufletească perdută prin păcat. Mărire ţie religiune sfântă, adusă din cer! Numai prin tine putem ajunge unde destinaţiunea sublimă ne chiamă. Altarul tău e liman, pe care cel ce a suferit naufragiu, află viaţă, scut şi apărare. Prin tine vorbeşte Dumnezeu însuşi. care singur e puternic a şterge păcatele şi a ne îmbrăca iară în nevinovăţie! Mare a fost păcatul lui David, că prin omicidiu şi-a deschis cale la adulteriu, dar mare i-a fost şi părerea de rău — dovadă psalm 50 — pentru aceea mila Domnului l-a ridicat şi lacrămile lui au încetat când Nathan prorocul i-a dus ştirea, că „Domnul a ridicat păcatul lui, nu va muri" (II Reg. 12, 13). Asemenea Eremia şi alţii. Şi apoi nu-mi spune, că acelea s'au întâmplat în timpurile vechi, când oamenii primitivi nu se cunoşteau nici pe sine, nici lucrurile, cari îi încunjurau: dacă n'au văzut cauza, efectul l-au atribuit lui Dumnezeu. Pe D-zeu l-au auzit bubuind în fundul mării, El şuera prin vânturi, El vorbea din unghiurile ascunse ale templelor! In timpurile mai nouă n'a încetat conştiinţa a mustra pe cei nevinovaţi şi religiunea şi acum lucrează în mod binefăcător. Permiteţi-mi a vă atrage atenţiunea asupra contelui Ioan Friderich Struensee, un alter Plehve al Daniei, mort la 28 Aprilie 1772. Vom vedea ce sfârşit tragic a avut acest medic de rînd ridicat la treapta de ministru. Regele Cristian VII pentru oltuirea clironomului l'a remunerat cu rangul de nobil. apoi i-a devenit conzilier intim, ca atare pe ministrul expert şi plin de merite, pe contele Bernstrof l-a delăturat şi i-a ocupat locul. Apoi dimpreună cu prietenul său Brandt a oprit pe rege dela ori ce conversare, cu deosebire să nu se întreţină cu ministrii săi. In 1770 a schimbat prin rege constituţia ţării după gustul său, ceeace a produs mare nemulţămire în nobilime mai ales, căci îi costase drepturile de până aci, a redus numărul deregătorilor şi pe toate terenele a făcut înoiri radicale. Orbit de trufie s'a făcut conte şi ministru de cabinet cu dreptul de a da porunci fără de subscrierea regelui. Astfel Struensee a ajuns la puterea supremă, călcând pe ruinele mai multor bărbaţi vrednici. Când însă a voit a reforma şi poliţia din Copenhaga după modelul celei din Paris, nemulţămirea a devenit generală şi starea ministrului tocmai critică. Intre chinuri şi remuşcări sufleteşti a văzut, că nu mai e în stare a ţinea în mâni puterea şi că siguranţa personală îi e periclitată. In 17 Ianuarie 1772 numai s'a auzit, că el cu mai mulţi complici de ai săi a fost dus în prinsoare şi tras în judecată de un tribunal constituit din cei mai mari duşmani ai săi. Săptămânile prime ale robiei au fost din cale afară grele, pentrucă conştiinţa îl tortura în mod înfiorător. In această stare desperată a recurs la mângăierile religiunei, cari în mod minunat l-au ajutat, aşa cât în 25 Aprilie, când i-au adus judecata, că are să fie executat prin moartea cea mai ruşinoasă. el o-a ascultat cu suflet liniştit, numai împrejurările îi erau spre greutate.

In rezumat: Am văzut conştiinţa cât e de plăcută când remunerează, câtu-i de grozavă când pedepseşte, câtu-i de fericitoare pacea, proprietatea conştiinţei curate. Pace sufletească! Să nu-ţi frământi memoria cu cele trecute, să nu-ţi baţi capul cu năcazurile prezente, să nu te temi de nesiguranţa viitorului! Cum să ajungă în posesiunea ta sufletele noastre? „Staţi în drumuri şi vedeţi şi întrebaţi despre cărările cele vechi, care-i drumul cel bun şi

*) Continuare din adausul de Paşti („Gaz. Trans". Nr. 83.)

pe acela să umblaţi şi veţi afla pace sufletelor voastre“ (Ierem. 7, 16). Dacă vom umbla amăsurat poruncilor religiunei, ca pe o cărare vom afla pacea perdută, iar de o-am aflat nu o vom perde. Prin religiune Dumnezeu ne vorbeşte, religiunea aprinde inima, inima mişcă voinţa şi de aici vin lucrările noastre. Dacă voinţa, intenţiunea ne e curată, nu-i ce să ne acuze, nu i ce să ne conturbe pacea. Nici nu se poate ca cineva cunoscând preţul conştiinţei curate să nu se nizuiască a şi-o câştiga, când şi păgânii au fost gata a aduce mii de jertfe zeilor înfuriaţi şi să-şi liniştească sufletul. Intrelasă a şi-o apropia nu că n'ar voi a se bucura de această fericire fără părechę, ci pentrucă nu o cunosc.

Zic fără păreche, pentrucă celelalte plăceri şi bucurii le răpeşte timpul trecător cu sine, faptele nobile ori eroice le ascunde înainte de vreme pisma, ori în sfârşit glia rece a uitării le acopere, conştiinţa însă credincioasă păşeşte mormântul smerit al intenţiunilor noastre bune şi cinstite. Ce-mi foloseşte a sta pe un vârf strălucit, dacă înălţimea mă ameţeşte şi vânturile mereu mă ameninţă cu prăbuşirea, mai bine pe şes sau chiar în valea plăcută, unde vânturile nu mă bat şi conştiinţa curată iubilează cu liniştea sa. Ia-mi tot ce poate fi prada lăcomiei tale, numai conştiinţa curată mi-o lasă şi voiu fi avut în mijlocul sărăciei, iar fără de aceea sunt sărac pe lângă toate averile. Pacea sufletească dă farmecul fericirei şi unei case sărace, lipsa belşugului o înlocueşte îndestulirea, munca zilei e plăcută, noaptea e scurtă şi somnul recreator.

Ca de încheiere vă doresc conştiinţa, soartea bătrânului Irin din Kleist, anume în etate de 80 de ani să puteţi zice ca el: Intre bucurii curate am încărunţit şi deşi în optzeci de rînduri am văzut pădurea înverzând, vieaţa mea lungă a trecut cu bucurii şi voie bună, ca o zi plăcută de primăvară; acuma m'aşteaptă mormântul, dar nu mă tem: sara vieţii mele are să fie frumoasă ca dimineaţa şi amiaza ei.

Adunarea generală

a corului bis. din Braşovul-vechiu.

E obiceiu, ca după un period de muncă, desfăşurată în vre-o direcţie oare-care, de o anumită societate, să se dea seamă despre activitatea ei.

Ca un nobil îndemn pentru lupta, ce trebue să o poarte neamul nostru în zilele, ce le străbatem, pot servi constatările, făcute în adunarea generală despre care voesc să vă relatez, în cele următoare:

Şedinţa o deschide preşedintele *Dumitru N. Căpăţină*, un harnic fruntaş al clasei de mijloc, printr'un discurs-salut, în care relatează faptul îmbucurător, că comitetele şi-au îndeplinit conştienţios datoria, despre a căror activitate în mod destul de favorabil s'a şi dat samă în adunare.

Urmând la ordine cetirea *raportului general*, al comitetului pe anul trecut, din partea neobositului secretar *Dumitru Jaliu*, se constată, că comitetul a ţinut 10 şedinţe ordinare, şi 2 adunări generale extra-ordinare, în cari s'au desbătut diferite obiecte, de vitală importanţă pentru bunul mers al societăţii. Am rămas plăcut surprins, văzând zelul şi conştienţiositatea, cu care secretarul s'a degajat de greaua dar onorifica sa sarcină. Adunarea l'a răsplătit cu aplauze şi sinceră mulţumită.

Cetindu-se raportul cassarului *Dumitru Noianu*, se constată, că de prezent fondul corului e de 475·80 cor. aşadară starea lui actuală arată faţă de trecut un spor de 193·46 cor., din care prin libel se află în depuneri la »Albina«: 469 cor. şi 06 fil.

Cetirea acestui raport a fost pentru cei de faţă o nouă dovadă despre chiverniseala, cu care conduc afacerile corului, despre ceeace oficios a răspuns şi comisia de 3, esmisă pentru revizuirea cassei, pe baza conturilor prezentate.

Aceeaşi stare favorabilă se constată şi din raportul bibliotecarului *Ioan Aldea*, din care observi un progres succesiv în cultivarea gustului de cetit al membrilor bibliotecii, care a fost 63 la număr.

Această constatare, va trebui să fie pentru toţi membrii un îndemn nobil pentru sprijinirea acestei instituţii corale, care se îngrijeşte de trebuinţele lor sufleteşti, iar pentru cei din frunte va fi o dovadă, că nu în zadar se jertfeşte pentru cauza noastră culturală. Dupăce din raportul arhivarului se constată că corul dispune de peste 50 opuri, corale şi bisericeşti şi în majoritate lumeşti, şi dupăce se alege o comisie pentru verificarea procesului verbal, partea oficioasă a programului se eshauriază, rămânând a se face diferitele propuneri.

Luând cuvântul preşedintele, şi recomandând adunării generale, de a se face o colectă pe seama *noului fond al ziariştilor*, aceasta cu rară însufleţire primeşte propunerea, colectându-se drept rezultat o sumă de peste 10 coroane.

Cu aceeaşi însufleţire a fost primită şi propunerea dirigentului corului, de a se trimite bravului, dar neconsolatului »*Patron*« al corului, sincere condolenţe pentru greaua încercare îndurată prin moartea prea timpurie a iubitei d-sale soră. O deosebită însufleţire a produs înscrierea preşedintelui ca membru fundator cu taxa de *40 coroane.* Această înscriere a fost primită cu nesfârşite aplauze, căci e primul caz de asemenea natură, menit să servească de nobil îndemn şi pentru alţii.

Drept încheiere a acestei şedinţe frumoase ne-a fost dat să auzim şi o disertaţiune frumoasă, ţinută de zelosul secretar D. Jaliu.

La propunerile comitetului adunarea generală şi-a exprimat mulţumita sa, preşedintelui pentru buna conducere a afacerilor corului, neobositului secretar, cassarului şi bibliotecarului pentru rapoartele prezentate, apoi comitetului parohial pentru bunavoinţă cu punerea la dispoziţie gratuită a salei şcoalei, şi în fine tuturor binevoitorilor şi sprijinitorilor acestei instituţiuni.

G. Fl. Preşmerean.

Alegerea din Râşnov.

Din Râşnov am primit o corespondenţă mai lungă, în care parochienii I. Ilie, An. Trett, George Proca, George I. Steniloiu, Ioan Scurtu şi Vasile Ilie se plâng de abuzurile săvârşite în jurul alegerei de preot în Râşnov. Dăm această corespondenţă în extras, lăsând responsabilitatea pentru cele ce urmează în sarcina parochienilor mai sus amintiţi. Mai amintim, că în contra acestei alegeri s'a înaintat recurs.

Iată ce ne scriu numiţii parochieni:

Prin alegerea şi întărirea de protopop al tractului Râşnov a fostului preot I. Hamsea a devenit vacant postul său de preot în Râşnov; fără nici un zor şi fără a se fi simţit lipsa, din cauza că era numai un preot carele pentru lung timp ar fi fost suficient trebuinţelor poporului, s'a conchemat comitetul parohial pentru publicarea de concurs. Cei pricepători din comitet au insistat ca mai întâi să se reguleze stola, apoi să se publice concurs. D-l protopop n'a ţinut însă cont de aceasta justă cerere ci a zorit publicarea concursului. In comitet s'a hotărât ca concursul să se publice pe »vechitură«, care la noi în comună este de cl. II cu venitele ei. Publicându-se însă concursul în »Telegraful Român«, spre surprinderea noastră am văzut ca acela s'a publicat fără a se ţinea cont de lege, unde se zice, că dela hotărârea comitetului până la publicarea concursului trebue să treacă un timp de 14 zile pentru recurs, iar concursul publicat pe parohie de cl. I, precum n'am mai avut şi nici n'am decis să avem în parohia din Râşnov.

Toate demersurile făcute la Sibiiu prin o deputaţiune şi prin o petiţie iscălită de 150 parochieni au fost zadarnice.

Expirând concursul, s'a ţinut în 23 Martie a. c., alegerea, care numai alegere nu a fost. Eram 2 partide, una de 98% care susţinea, că nu voeşte alegerea până nu se regulează afacerea cu clasa şi până nu se regulează stola, deci fără de a fi aderenţi ai vreunui din cei 4 candidaţi; dar nici contra vreunuia dintre aceştia, ci numai contra clasei, iară celelalt partid de 2 la sută era pentru canditatul oficial I. Nanu, fie pe orice clasă.

Acestor din urmă li s'a promis, ba li s'a dat înainte de alegere şi contract din partea concurentului Nan, că, deşi concursul e pe cl. I, ea totuşi va rămânea pe vechitură adecă »stola veche«.

Pentru facerea alegerii a fost numit ca comisar protopopul Sighişoarei I. Moldovan. Sâmbătă, în ajunul alegerii, comisarul a voit să ţină şedinţa de candidare. Ţinerea acestei sedinţe a fost însă zădărnicită de membrii comitetului, nemulţumiţi cu modul de publicare a concursului. In dimineaţa zilei alegerii s'a ţinut o nouă şedinţă de candidare. La aceasta şedinţă comisarul Moldovan s'a prezentat la comitet cu o escortă de 4 gendarmi şi 2 juraţi comunali saşi. Astfel sa ţinut şedinţa de candidare a comitetului, în care s'a luat un protocol falş pe carele la declarat ca atare membrul comitetului George Ilie, în faţa tuturor, provocându-se la gendarmii de faţă ca martori şi aceasta a declarat-o pe motiv, că deşi în protocol era indus că candidarea se face pe baza concursului publicat de cl. I, membrilor comitetului li s'a spus în şedinţă că alegerea se face pe vechitură cl. II. Notarul comitetului văzând că i se dictează a lua la protocol aceia ce nu stă în legătură cu ce li s'a spus membrilor comitetului, şi-a părăsit postul, iară pentru continuarea protocolului a fost folosit un alt membru. Propunerea membrului G. Ilie sprijinită şi de alţi membrii ai comitetului, de-a se amâna alegerea a fost desconsiderată fără de a fi fost supusă desbaterei.

Actul alegerii a decurs însuşi în mod ilegal, bătânduşi comisarul joc de dispoziţiunile regulamentului în vigoare. Constituirea biroului electoral s'a făcut pe lângă uşi închise şi păzite de gendarmi, cu eschiderea majorităţii absolute a parochienilor cu drept de vot, cari în timpul constituirei biroului şi a alegerei stăteau în jurul bisericii.

Alegătorii erau admişi la vot în grupuri de câte 3—4, cari intrau în biserică sub scutul suliţelor gendarmilor. Votarea, care ar fi trebuit să se facă în faţa întregului sinod electoral, s'a făcut prin urmare cu eschiderea publicităţii şi prin urmare nu se poate controla cine a votat şi cum s'a votat, iar faptul că s'au dat peste 300 voturi, se explică astfel, că votanţilor li s'a spus înainte de votare, că candidatul Nan s'a obligat a renunţa la emolumentele recerute de o parochie de cl. I şi că alegerea se face »pe vechitură«, adică pe cl. II. Astfel poporul a fost tras pe sfoară, ca să-şi dea votul La o alegere de paroch nu poate fi doar dătătoare de ton declaraţia unui candidat, care înainte de alegere nici nu poate şti dacă în genere va fi ales, ci numai concursul publicat în foaia oficială. Prin urmare comisarul consistorial s'a folosit de o apucătură nedeamnă de a aduce la vot o parte a parochienilor.

Convocare

Despărţământul *Fogaras* (Făgăraş) al Reuniunii învăţătorilor din Archidieceza gr. cat. de Gyulafehérvar-Fogaras (Alba-Iulia şi Făgăraş) conform §-lui 21 din statute îşi va ţinea adunarea de primăvară Duminecă la 10 Maiu st. n. a. c. în comuna Bucsum (Bucium), la care avem onoare a invita P. T. membrii precum şi pe toţi binevoitorii şcoalei.

Program: 1. Participare la serviciul divin celebrat la oarele 7 a. m. 2. Azistare la esamenul final, ce se va da cu elevii şcoalei locale. 3. Cetirea apelului nominal şi deschiderea şedinţei. 4. Alegerea comisiunilor pentru apreţiarea examenului şi disertaţiei, precum şi pentru încassarea taxelor şi înscrierea de membrii noi. 5. Cetirea unei disertaţii pedagogice, de Zacheiu Filip. 6. Cetirea procesului verbal luat în adunarea trecută. 7. Raportul comisiunilor esmise sub pct 4. 8. Eventuale propuneri. 9. Defigerea locului pentru adunarea de toamnă şi designarea persoanelor disertante. 10. Alegerea a doi membrii verificatori. 11. Inchiderea şedinţei.

Vad, la 24 Aprilie st. n. 1908.

Biroul despărţământului:

Octavian Popp, presedent. *Ioan Cociş*, notar.

*

Convocare la adunarea ordinară de primăvară a despărţământului *Sibiiu* apartinător »Reuniunei învăţătorilor gr. cat. din archidiecesa gr. cat de Alba-Iulia şi Făgăraş«, care se va ţinea în localul şcoalei gr. cat din Şura mică la 10 Maiu 1908.

Program: 1. Participarea în corpore la serviciul divin. 2. Prelegere practică de câte ½ oară: a) din limba română, cu cl. III şi IV ţinută de înv. A. Bela. b) din constituţie cu cl. V şi VI ţinută de înv. D. Pleşca. c) din geografie, cu cl. V şi VI de înv. local N. Pomuţa. 3. Deschiderea adunării. 4. Esmiterea unei comisiuni spre a statori dizertaţiile şi prelegerile practice pentru adunarea viitoare. 5. Alegerea unei comisiuni pentru a statori bugetul anului viitor. 6, »Alcoolizmul şi urmările lui«, dizertaţie liberă ţinută de un membru (insinuare benevolă). 7. Incassarea taxelor şi abon. la »Foaia Scolastică). 8. Discusiune asupra prelegerilor practice, cum şi asupra dizertaţiei. 9. Raportul comisiunilor esmise sub pct 4 şi 5. 10. Afaceri curente şi eventuale propuneri. 11. Statorirea locului şi programul adunării viitoare. 12. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal. 13. Alegerea oficialilor şi alor doi delegaţi pentru adunarea generală. 14. Inchiderea adunării.

Veştem, la 25 Aprilie 1908.

P. Olariu, not. desp. *Teodor Sloia*, prezident.

A fost Cristos Evreu?

O întrebare ce adesea s'a pus şi la care multe răspunsuri s'au dat. D-nul Houston Stewart Chamberlain, a cărui influenţă asupra Germanilor devine, în vremea din urmă, din ce în ce mai covârşitoare decât a lui Nietzsche şi care este, ca *nimeni altul astăzi*, stăpân pe tot ce se poate numi cultură superioară, spune: „*Cel ce afirmă că Cristos a fost Evreu, spune sau o prostie, sau o minciună.* O prostie dacă, întocmai ca un ignorant, amestică religiunea şi *rassa*, o minciună dacă, cunoscând istoria Galileii şi complicata stare de lucruri de acolo, parte o retace, parte o schimonoseşte de dragul prejudecăţilor sale religioase sau chiar spre a se arăta amabil puternicei Evreimi“. (ca *Renan* d. p.!) [H. St. Chamberlain, Grundlagen des XIX. Jahrhunderts, ediţia VI. (1906), I. Hälfte, p. 256].

Adevărul e că Galilea se numea „Galilea *Neamurilor*“ şi adevărul e că d-l Chamberlain dovedeşte cu nenumărate argumente, că *toată firea şi înfăţişarea lui Cristos e chiar şi direct „antisemită“*, — o elementară protestare contra tuturor credinţelor „religioase“ *formaliste, materialiste şi abstracte ale Evreilor*, cari nu au religiositate adevărată ci numai mii şi mii de mari şi mărunte prescripţii de conduită în viaţă. Şi de aceea Evreii *nici nu-l puteau înţelege.* Şi în ziua de azi, tot numai „savanţi“ influenţaţi de mentalitatea Evreilor, de *pressa lor*, nu mai pot pătrunde până la isvorul nesecat al adevărurilor din viaţă, din natură, pe cari le-a propovăduit Cristos.

„Sămân.“

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 30 Aprilie. Partidul naţionalităţilor declară ştirile lansate despre o schimbare a tacticei de neadevărate.

Budapesta, 30 Aprilie. In şedinţa de eri a dietei, dep. *Nagy* György a interpelat pe ministrul-preşedinte Wekerle în cestiunea declaraţiunilor făcute de ministrul de esterne bar. Aehrental, că sunt între deputaţi oameni, cari fac servicii de agenţi puterilor din străinătate şi sunt plătiţi pentru aceasta.

Wekerle respunzând a declarat că ministrul de externe nu se amestecă în chestiile interne ale monarhiei. Interesele speciale ale Ungariei sunt bine reprezentate în străinătate. Acest fapt este exact şi în ceia ce priveşte ambasada din Bucureşti, asupra căreia deputatul George Nagy a făcut oarecari observaţiuni. Nu e nevoe ca d. deputat Nagy să ne atragă nouă atenţia asupra modului cum suntem reprezentaţi în străinătate; avem noi grija în această privinţă. Declaraţiile celelalte ale ministrului de externe, date de un ziar unguresc, a mai zis Wekerle nu corespund adevărului«.

Berlin, 30 Aprilie. Din Londra se anunţă că relaţiile dintre China şi Japonia sunt foarte încordate. Se crede că un războiu între ambele state este inevitabil.

Petersburg, 30 Aprilie. Se confirmă ştirea că regele Eduard al Angliei se va întâlni în curând cu Ţarul Rusiei. Regele Angliei va pleca cu soţia sa pentru o destinaţie necunoscută, unde se va întâlni cu Ţarul Nicolae II-lea.

Activitatea

Asociaţiunei meseriaşilor noştri.

Raportul general al „Asociaţiunei pentru sprijinirea învăţăceilor şi sodalilor Români meseriaşi din Braşov“, cetit în adunarea generală din ăst an.

— Fine. —

2. Ajutorarea ucenicilor.

Ajutoarele, de cari s'au împărtăşit ucenicii noştrii în a. 1907 au fost cele obicinuite:

a) taxe şcolare, *b)* bani de spălat, *c)* stipendii, *d)* bilete de baie, *e)* cărţi de şcoală şi *f)* haine şi cisme.

a) Taxe şcolare s'au plătit Cor. 224 pentru 58 ucenici.

b) Bani de spălat s'au dat Cor. 40 la 10 ucenici.

c) Ca stipendii s'au distribuit Cor. 1330 între: 6 lucătuşi, 9 pantofari, 6 măsari, 7 croitori, 1 rotar, 1 tăbăcar, 1 curelar, 2 cismari şi 1 franzelar.

In privinţa votărei şi distribuirei stipendiilor am introdus anul acesta o inovaţie — credem — bună şi ducătoare la scop. Ca să putem face mai cu înlesnire selecţia între ucenicii, cari merită şi cari nu merită a beneficia de acest ajutor din partea asociaţiunei noastre, am decis ca de aci încolo stipendiile să nu se mai voteze pe întreagă durata uceniciei, ci din an în an; iar distribuirea lor să se facă în 2 rate. In chipul acesta băiatul are mai mare folos de ajutorul, ce-l primeşte. Ca el însă să nu folosească banii ce-i capătă în detrimentul său, comitetul a luat si acea dispoziţie, că banii nu se dau băiatului în mână, ci îi primeşte vre-un membru din comitet şi acesta e dator a merge cu copilul şi a-i procură pe coroanele din stipendiu haine, încălţăminte etc., iar dacă-i rămân ceva parale, acestea se înapoiază spre păstrare cassei noastre, sau se predau măiestrului, la care se află ucenicul

d) On. eforie a şcoalelor centr. rom. gr. or. din loc a avut bunăvoinţa de a ne acordă şi pentru anul acesta favorul, ca să putem trimite să se scalde gratuit în baia de aburi în fiecare Duminecă câte 15 ucenici. Ne-am şi folosit de acest favor şi aducem on. eforii şi pe această cale cele mai călduroase mulţumite, rugându-o, ca şi pe viitor să binevoiască a ne acordă acest favor.

e) La intervenirea dlui Gr. Popescu, învăţătorul pentru limba română la şcoala orăşenească de meserii din loc s'a procurat pentru 23 de ucenici manualul de şcoală: »Carte de cetire II de mai mulţi prietini ai şcoalei« şi s'au spesat cor. 11.50.

f) Cu ocazia parastasului anual, ce asociaţiunea noastră îl face întru pomenirea fericitului ei binefăcător M. Stroiescu şi a membrilor ei fundatori, cari au răposat, s'au distribuit între 83 de ucenici de sub scutul asociaţiunei noastre din fondul amintitului binefăcător 26 rocuri şi 27 părechi de pantaloni şi 30 părechi de cisme, cari au costat la olaltă cor. 882.96.

Parastasul s'a oficiat în biserica rom. gr. or. din Braşov-cetate, Duminecă, în 24 Nov. n. 1907 la orele 9 a. m. A slujit părintele V. Mereţ, fiind de faţă membrii comitetului şi un frumos număr de ucenici, cari la intervenţia noastră au fost dispenzaţi dela prelegeri pentru această zi.

Distribuirea hainelor s'a făcut tot în această zi la oarele 2 p. m., în localul asociaţiunei, fiind prezenţi membrii comitetului şi câţiva membrii ai asociaţiunei. Inainte de distribuire dl preşedinte a ţinut ucenicilor adunaţi o scurtă, dar foarte instructivă alocuţiune, clarificându-le însemnătatea zilei şi îndemnându-i la muncă şi la cinste faţă de părinţii, stăpânii şi binefăcătorii lor şi faţă de biserică şi neamul din care fac parte.

3. Catechizarea ucenicilor.

In anul acesta oarele de catechizaţie cu ucenicii nostri le-au ţinut: cu cei gr. or. învăţătorii din loc Nicolae Furnică şi Romul Frateş, Dumineca, şi anume, primul dela 2—3 p. m. şi al doilea dela 11—12 a. m. în o sală a marelui gimnaziu român din loc, pusă nouă la dispoziţie spre acest scop de on. eforie a şcoalelor centr. rom. gr. or. din loc, căreia pentru aceasta îi exprimăm cele mai sincere mulţumite. Catichetul ucenicilor gr. cat. a fost părintele Moise Brumboiu din Tohanul vechiu, care a ţinut oare într'o sală a şcoalei de stat din Blumăna, Miercurea dela 5—6 ore seara. Oarele s'au ţinut regulat şi copiii le cercetează regulat

Facem această menţiune, pe de o parte, ca să se ştie, că dăm importanţa cuvenită acestei chestii de mare însemnătate pentru educaţia morală a ucenicilor nostri, iar pe de altă parte, ca să comunicăm şi o inovaţie, ce am întrodus-o în această privinţă, şi pentru care cerem ulterior încuviinţarea on. ad. gen.

Considerând insemnătatea catechizării pentru ucenicii nostri, comitetul, ca să stăruiască şi împinteze zelul şi rîvna catichetilor de a ţinea cât se poate de regulat, conştienţios şi cu interes aceste oare şi ca să-şi câştige dreptul de a le controlă nejenat — în şedinţa sa din 27 Oct. n. 1907 a decis ca de aci încolo — până la alte dispoziţii fiecare oară de catechizaţie, ce se ţine să fie remunerată cu câte 2 cor.

Apreciând motivele din cari s'a făcut această inovaţie, sperăm, că vom primi consimţământul on. ad. gen.

Fiind aci vorba de educaţia morală a ucenicilor nostri, mai amintim, că aceasta a fost sprijinită şi augmentată şi prin întrunirile de Dumineca ale acestor ucenici. In fiecare Duminecă p. m. dela 2—4 oare ucenicii de sub scutul asociaţiunei s'au întrunit în localul acesteia. Aici li-s'au împărţit ajutoarele. de cari a fost vorba la alt loc, li-s'au ascultat plângerile şi năcazurile şi prin vorbe şi sfaturi părinteşti au fost îndemnaţi să fie ascultători, supuşi, cinstiţi şi harnici. Apoi li-s'au dat cărţi de cetit şi ca să le poată ceti cu folos, secretarul din când în când le-a cetit însuşi câte ceva, deştepându-le prin aceasta gustul de a ceti. Şi de fapt scrieri mai uşoare le cetesc ucenicii nostri cu drag şi cu pricepere.

4. Calfele anului 1907.

In cursul anului 1907 s'au declarat calfe: 8 pantofari, 7 croitori, 7 zidari, 6 lăcătuşi, 5 zugravi, 6 cismari, 4 mehanici, 3 lemnari, 2 ferari, 2 pilari, 1 măcelar, 1 măţar, 1 tinichigiu, 1 văpsitor, 1 perier şi 1 măsar. Cu totul 57.

5. Binefăcătorii asociaţiunei.

Aceştia au fost:

a) Redacţiunile, cari ne-au trimes gratuit următoarele foi: »Voinţa Naţională«, şi »Monitorul Oficial« — Bucureşti şi »Transilvania« — Sibiiu.

b) Eforia şcoalelor centr. rom. gr. or. din loc, care ne a pus la dispoziţia pe seama ucenicilor bilete de baie gratuite precum şi o sală pentru catechizarea lor.

c) Institul de credit şi economii »Albina«, care ne-a dat un ajutor de 200 coroane.

6. Membrii asociaţiunii şi întrunirea lor.

In anul acesta s'a făcut membru fundator al asociaţiunei d-l Nicolae Bârsan, croitor în Dârste şi s'au insinuat ca atari d-nii Ioan Bârsan, croitor Braşovul-vechiu, Teodor Manu, comerciant în loc şi Vasilie Lacea, funcţionar la »Albina« în loc.

Pentru întrunirea membrilor asociaţiunii, localul acesteia — cabinetul de lectură şi sala de biliard — a fost deschis în fie-care Duminecă precum şi la sărbători mai mari.

7. Ne ţinem de datorinţă a aduce la cunoştinţa on. ad. gen. următorul incident: In vara a. 1907 contabilul asociaţiunei noastre, d-l Sofronie Roşca, fiind trans ferat, dela filiala »Albina« din loc, unde era oficiant, la centrala »Albina« din Sibiiu, a fost silit să ne abzică serviciile D sale şi ne a recomandat ca locţiitor al său pe d-l Vasilie Lacea, funcţionar la filiala »Albina« Comitetul mulţămindu i d-lui Roşca, pentru serviciile prestate pe seama asociaţiunei noastre în curs de 1 an şi jum., a acceptat recomandarea.

8. Localul şi îngrijitorul asociaţiunei.

In urma îndemnizării primite dela ad. gen. din a. trecut, comitetul — din motive de economie — a schimbat localul din strada Orfanilor No. 4 cu cel actual. Acesta corăspunde cerinţelor şi trebuinţelor de azi ale asociaţiunei. Şi cruţarea, ce se realizează prin închirierea acestui local este următoarea:

Acest local s'a închiriat cu 630 cor. pe când cel vechiu costa 900 cor.; deci o diferinţă de 270 cor. la an. Apoi mai e şi cruţarea aceea, că pe când în localul cel vechiu se plătea 100 cor. pentru îngrijitor, în localul actual am angajat un îngrijitor, care în schimbul unei odăi, ce i-s'a dat aci spre locuinţă — fără plată — face serviciile de îngrijitor.

Credem, că acest local şi această întocmire vor fi acceptate şi de on. adunare generală.

9. Prezentarea asociaţiunei în afară.

In 28 şi 29 Sept. n. 1907 »Reuniunea sodalilor români din Sibiiu«, şi-a serbat jubileul de 40 de ani al existenţei sale. La serbarea această jubilară a fost invitată şi asociaţiunea noastră să ia parte. — Ca să ne bucurăm şi noi de bucuria fraţilor, comitetul nostru a trimes la aceste serbări 2 delegaţi şi anume pe d-nii: Eugen Precup şi Romul Frateş.

10. Propuneri.

Cu acestea terminându-ne raportul pe anul de gestiune 1907, rugăm pe on. ad. gen. să binevoiască a primi următoarele propuneri:

1. Să ia la cunoştinţă acest raport, precum şi raportul cassei pro 1907 şi cel al comisiei cenzurătoare şi să dea comitetului absolutoriul pentru gestiunea acestui an.

2. Să exprime mulţumită în scris:

a) Redacţiunilor, cari ne trimit foi gratuit;

b) On. Eforii a şcoalelor centr. rom. gr. or. din loc pentru biletele de baie gratuite şi sala, ce ne-a pus-o la dispoziţie pentru catechizarea ucenicilor.

c) Institutului de credit şi economii »Albina« din Sibiiu pentru ajutorul de 200 cor.

3. Să voteze budgetul pe anul 1908.

4. Să binevoiască a alege în locul d-lui S. Roşca ca membru suplent în comitet pe d-l Vasilie Lacea, funcţionar la »Albina« în loc, pe care comitetul îl va încredinţa şi mai departe cu conducerea contabilităţii asociaţiunei. Apoi să mai aleagă un membru suplent şi în locul d-lui I. C. Panţu, care doreşte să fie înlocuit.

Braşov, 9/22 Martie 1908.

Romul Frateş,
secretar.

Plutăritul.

Din Săcuime, Ianuarie 1908.

Deşi oieritul a fost prima şi principala ocupaţiune a Românilor aşezaţi prin regiunile de mează-zi-răsărit şi mează-noapte ale Ardealului, totuş prin ţinuturile cu păduri de brad, înzestrate cu fluvii acomodate de transport, s'au îndeletnicit de timpuriu şi cu plutăritul, ca mai rentabil, neasămănat mai costişitor însă decât oieritul.

Acestei împrejurări este a se ascrie în locul prim existenţa comunelor româneşti Răstoşnea, Ilva, Polăţi, Gudea-meşterhaza şi Topliţa din comit. Murăş-Turda, Sânuraş şi Varviz din comitatul Ciucului, resfirate dealungul Murăşului, cari de veacuri şi-au aflat în plutărit izvorul de venit sigur şi rentabil. Vorba veche era: »*pluta şi sula*«, ceeace va să zică că, dacă cineva transportă la Murăş lemne pentru o plută, între împrejurări favorabile, câştiga 100 fl. De unde să şi explică faptul, că printre Românii din acest ţinut se găsesc mulţi cu bună stare materială.

Ca o figură marcantă de plutaş vestit, poporul aminteşte pe preotul Petru Dobrean din Varviz — mort la 1882, — după care să şi numeşte până în ziua de azi o vale din comuna Ilva »*părău popii*«. Natura plutăritului în sine reclamă multă şi grea muncă. Sezonul i-se începe deja primăvara, când se face »*tăiatul plutelor*«, după finirea cărui act e scadentă prima rată de plată, care vaniază după numărul lemnelor luate spre transportare la Murăş. După 50 de lemne, ca rată primă — anticipată se dau 50 coroane.

Toamna se face aşa numitul »*slobozil*«, când adecă se adună la un loc lemnele tăiate de primăvara. Acuma e scadentă rata a II-a, care de regulă conchide cu mărimea ratei prime.

Dupăce ninge şi se face cale bună de sanie, urmează apoi *scoaterea la Murăş a lemnelor*. Aceasta operaţiune durează neîntrerupt, începând cam de pe la mijlocul lui Decemvrie, până cătră finea lui Faur, pe care durată comunele îndepărtate dela locurile de exploatare rămân aproape fără bărbaţi, angajându-se la lucrare de plute toţi proprietarii teferi şi cu vite de jug. Stând astfel lucrul, e colosală afluenţa de oameni şi animale ce se observă prin toate văile, pe cari se face transportul lemnelor, mai ales prin văile dela Răstoşnea şi Topliţa. Miile de sănii încărcate cu lemne şi înşirate dealungul văilor, din cauza enormei aglomeraţii, îşi urmează calea aşa de încet, încât bieţii plutaşi abia îşi pot face parcursul zilnic de 7—8 km. în 10—12 ore, necesitaţi fiind adese a petrece — stând pe cale — nopţi întregi de iarnă în mijlocul frigului siberian de pe acele văi şi a crivăţului nemilos de pe »Căliman«. Afluenţă febrilă se observă totdeauna la »Gura văilor«, unde — fiind puncte de contact cu diferiţii plutaşi, — pe tema priorităţii — adesea se întâmplă ciocniri regretabile, mai ales între Români şi Săcui, de multe ori cu sfârşit letal. Aici să mai practică deci şi astăzi dreptul pumnului într'o formă destul de drastică, prin aplicarea reciprocă la os a instrumentelor de muncă, ciocan şi săcure. Cine e mai tare înaintează, cel debil are să aştepte.

Dupăce dar între astfel de împrejurări vitrege i-a succes plutaşului a-şi scoate lemnele la destinaţie, are să le pună în ordine — să le încheie — apoi urmează darea în samă respectivului comerciant, cu care ocazie se face răfuirea finală.

Progresul de construire al unei plute durează deci aproape un an întreg. Cu o părechə de boi se poate câştiga într'o iarnă până la 300 coroane, în cari se cuprind şi lucrările premergătoare.

Al 5-lea act al plutăritului — cu totul separat de cele înşirate mai sus — este *transportul pe Murăş până la Lipova, Zam* etc. In privinţa aceasta sunt renumiţi Românii din Morăreni, Deda, Filea, Cuieşui şi Huduc, cari sunt foarte dibaci în manuarea cârmei, se zice că sunt în stare să ducă pluta şi pe stâncă.

Ce e drept, nu se face statistică despre numărul plutelor ce să transpoartă anual din acesta părţi, totuşi numărul lor se poate evalua anual la circa 20.000, cu un conţinut de 240—300.000 lemne.

In plutărit deci şi-au aflat asigurată existenţa miile de braţe vigoroase ale Românilor munteni, resfăţiţi prin comunele din preajma Murăşului, cărora până astăzi comerciul acesta le asigură pânea de mâne.

Am scris această pagină — nepretenţioasă — din modul de viaţă al celor peste 10.000 Români »*murăşani*«, ca un modest prinos închinat memoriei unui mare *Mureşian*, al doilea întemeietor al »Gazetei Transilvaniei«, care ziar naţional astăzi îşi serbează aniversarea a LXX-a, şi căruia tot Românul de bine îi urează viaţă îndelungată.

Vasiliu Urzică.
preotul Varvizului.

Folosirea cânilor ca animale de tras.

Nu numai în ţările nordice, în care zăpada, cum se ştie, ţine $^3/_4$ de ani, ci şi în Germania se întrebuinţează cânii la cotige, în care neamţul încarcă carne, zarzavaturi, iară nemţoaica ulcioarele cu lapte, smântână, unt spre a le transporta la oraş. E o plăcere a vedea cum un nemţişor mic, ras şi la musteţă aleargă pe jos pe lângă cotiga sa încărcată îndemnând cu vorba şi şi cu biciuşca pe bietele animale ce trag din răsputeri la căruţă. Dar aceasta să întâmplă într'o ţară civilizată, unde omul se foloseşte de toate mijloacele cu putinţă, ca să-şi înlesnească traiul vieţii în timpul acesta al vaporului, al maşinelor cu fulgerul răpit din nori după credinţele poporului.

Vă voiu istorisi în cele următoarele isteţimea şi mintea ageră a cânilor din peninsula cea mai nordică Alasca din Asia. Iată ce aflăm dintr'o revistă ilustrată din Germania. Ni se spune, că albii (Europenii) când a străbătut în ţinuturile pustii ale peninsulei nordice, despre care vorbim, a găsit, că cânii se folosiau ca animale de tras. De sute de ani Indianii şi Eschimoşii, locuitorii acestor pustietăţi întrebuimţau câni la saniile lor, cu care alergau cu destulă iuţală peste troienile de zăpadă căutându-şi hrana zilnică. Se ştie, că şi cerbul nordic, Tarantul să foloseşte ca animal de tras în ţările vecine inzăpădite nordice, dar acesta dă omului nordic şi lapte destul de bun — apoi carnea e destul de gustoasă — însă Tarantul e animal mai rar, mai scump decât cânele. Cânii însă sunt mai răbdurii şi mai credincioşi şi de aceea ei, să împretinesc şi să dresează mai uşor ca puugaciul Tarant. Cânii din Alasca a ajuns în părţile aceste nordice la preţ, din pricina isteţimei lor uimitoare.

Ni se spune, că la o trăsură se înhamă câte 5—6 câni în şir unul după altul. Unul din aceştia s'a dresat aşa de bine, încât el ca fruntaş, ca un fel de vizitiu cârmuieşte şi conduce pe consoţii săi având cea mai mare grijă ca fiecare să-şi împlinească datoria după ordinul stăpânului său indian sau eschimos. De s'ar întâmpla ca vr'unul dintre cei înhamaţi să nu-şi facă datoria, vai şi amar de pelicica lui. Cârmaciul vizitiu îl muşcă împlântându-şi colţii mai afund sau mai la suprafaţă după buna sa chibzuială. Se vede deci, că acest funcţionar e dresat aşa de bine — (şi cine ar îndrăsni să-i tăgăduiască minte şi rezonament) — încât el cunoaşte afacerea sa ca oricare vizitiu isteţ cu două picioare.

El nu şovăieşte încoace şi încolo la întâmplări de aşa, îşi cunoaşte bine chemarea, e hotărât, e isteţ şi inventios. Dovadă este, că întâmplându-se ca zăpada

se astupe cărarea sau calea, pe care sunt obicinuiți a merge, cârmaciul face pârtie, pe unde să poată trece tovarăşii săi de muncă. El ştie să îndeplinească poruncile stăpânului său ca şi cel mai credincios servitor, înțelege şi cel mai mic semn dat lui de stăpânul său — tonul mai aspru sau mai domol îl pricepe de minune, şi îndeplineşte ordinile date. Conducătorul, la cazuri date, e mândru de chemarea sa, e ambițios, şi să simte pe sine că poate ceva. Când s'ar întâmpla să i-se ia cârma din cauza unei greşeli — sufere bietul cârmaciu să-l bată stăpânul numai să nu-i ia diregătoria. Cânii slugi — când nu mai pot trage din pricina vre unei boale sau osteneli, se deshamă şi merg încetinel pe lângă sanie. El însă caută sau să se îndrepteze după pedeapsa primită, sau să şteargă putina — în plata lui Dumnezeu. Cu toate acestea el cearcă a se înhama de multeori ca servitor — ca purtându-se aici bine să poată ajunge iarăş la cârmă.

Intrebăm, deci nu se dovedeşte oare aci destul de limpede — că acestea animale poșed minte, ca şi alți soți ai lor din neamul cel mare al animalelor. Deci dar datoria omului, cu ființa cea mai desvoltată pe pământ este să cruțe — să învețe şi să nu pedepsească prea aspru pe bietele animale, cum se întâmplă de multe ori. — A le chinui şi bate fără milă e chiar păcat strigător la ceriu.

Stârpirea gândacilor de Maiu.

Cu privire la stârpirea gândacilor de Maiu *comitetul Reuniunei române de agricultură* din comitatul Sibiiu dă următoarele îndrumări folositoare:

Art. de lege XII din 1894 despre poliția de câmp în §-ul 50 orândueşte, ca în mod corăspunzător să se stârpească gândacii de Maiu când se ivesc în masse mari. Ceice nu s'ar supune orânduelilor din § ul de sus, după §-ul 95 lit. k. al acelei legi se pedepsesc cu sume până la 100 cor.

In țara noastră, afară de locurile muntoase, se desvoaltă gândacii de Maiu aşa, că la noi se ivesc în masse tot în al 3-lea an şi adecă în acei ani, cari se pot împărți cu 3, cum au fost ani, 1896, 1899 1902 şi 1905, şi cum e şi 1908 anul gândacilor de Maiu.

Feliul stârpirei gândacilor de Maiu este adunatul şi stârpirea lor. Adunatul gândacilor trebue început îndată după ivirea lor, pentruca să fie stârpiți nainte de ouat.

După-ce în zile cu soare gândacii zboară către sară, adunatul lor e bine să se facă dimineața sau în zile nouroase, pentrucă atunci mai uşor se pot scutura de pe pomi. Pe pomi singuratici sau pe pomi dela marginile plantațiunilor se grămădesc mai ales gândacii de Maiu.

Drept îndemn pentru stârpire e bine ca adunătorii de gândaci să fie plătiți, şi anume după mulțimea gândacilor adunați în chilograme sau litre (un kgr. cuprinde cam 1069 gandaci). Pentru curățirea pomilor roditori să se iee zileri, cari însă e bine să fie supraveghiați ca să nu facă stricăciuni. Gândacii se scutură de pe pomii mici, iar la scuturatul crengilor de pe cei mari se folosesc cârlige. Dacă între adunători sunt feciori tineri, aceştia urcându-se pe pom pot scutura fiecare ramură. Scuturatul pomilor să se facă cu putere si numai în intervale scurte (zmâcindu-se), ca gândacii să cadă deodată jos, deoarece scuturându-se numai încet, gândacii, cari se țin bine de ramuri, nu cad jos.

Gândacii să se adune în oale de pământ pe dinlăuntru smălțuite şi cuprinzând până la jumătate apă. Din oale să se pună în vase mai mari (butoae, căzi pe jumătate cu apă), sau în saci.

Gândacii de pe pomii de pe lângă drumuri pot fi călcați cu piciorul, iar cei adunați în căzi pot fi opăriți şi goliți în gropi, cari apoi se astupă cu pământ. Gândacii adunați în mulțime mare pot fi folosiți de gunoiu şi adecă în felul că se amestecă cu pământ, cu var nestins, cu rămăşiță de turfă, aceasta pentru curățirea gândacilor morți de mirosul lor. Pentru stârpirea prin zileri a larvelor aflătoare în pământ şi cari se pot adună după plug. Larvele încă pot fi folosite sau ca nutremânt pentru galițe, sau ca gunoiu.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1907 7 Aprilie	Activ:	1908 29 Martie.	1908 5 Aprilie
114.409,336	80814336 Reser. metal. aur 92396758 / 33595000 „ Trate aur 38535000	131.277,052	130.931,758
1.550,396	Argint şi diverse monede	1.827,711	1.826.670
72.239,353	Portofoliu Român şi străin. . . .	65.455,780	67.595,104
9.417,000 / 19.370,068	*Impr. contra efec. publice 7600400 / „ „ „ în cont-corent 16759686	24 258,234	24 360,086
11.999,924	Fonduri publice	11.999,924	11.999,924
15.931,524	Efectele fondului de reservă . . .	15.638,508	15.638,508
3 265,121	Efect. fond. de amort. imob. şi mater.	3.238,121	3 238,121
5.872,615	Imobile	5.935.168	5.935,393
639 261	Mobilier şi Maşini de Imprimerie .	684 796	684,898
526,054	Cheltueli de Administrațiune . . .	473,237	499,022
98.169,567	Depozite libere	104.453,804	104 440,129
15 964,614	Conturi curente	14 965 745	13.786,490
21.702.220	Conturi de valori	27.235,316	25.645 893
391.057,053		407.443,396	406.581.996
	Pasiv:		
12.000,000	Capital	12.000,000	12.000.000
22 726.229	Fond de rezervă	24.609,781	24.609,781
3 373,692	Fondul amortis. imob. şi material .	3.634,520	3.634,520
253.869,600	Bilete de Bancă în circulațiune . .	261.813,140	260.895,980
917,965	Dobânzi şi beneficii diverse . . .	932,151	1.001,586
98.169,567	Depozite de retras	104.453,804	104 440,129
—	Conturi curente	—	—
391.057 053	Scomptul 5% / * Dobânda 5½%	407.443,396	406.581,996

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.